

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHold

Maktspill i kirken? / Enighet og fellesskap - II. Bilde på den kommende helhet / Kirkens engasjement vedr. Norge 2005: Hva skjedde? / Religion i det offentlige rom / Fra bokfronten / Fra bispedømmerådene og Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

17. mai – Øystein I. Larsen

5. søndag etter påske – Sjur Isaksen

Kristi Himmelfartsdag – Eyolf Berg

Vi er mange som ønsker en åpen folkekirke, men som likevel reagerer på den stadige kritikk av den gudstjenestefeirende menighet

Maktspill i kirken?

Nå er maktspillet i gang, hevdet Dag Kullerud i Aftenposten etter valget av Jens-Petter Johnsen som ny direktør i Kirkerådet. Kullerud skriver at konfliktlinjen i årene som kommer står mellom dem som ønsker en bredest mulig folkekirke uten annen inngangsbillett enn dåpen og på den annen side "det konservative lekfolk som gjerne vil ha en friere kirke med

makten plassert hos de bekjennende aktive". "Derne st lurer homofilisaken i bakgrunnen". Konsekvensen kan etter Kulleruds mening bli at Trond Giske og Arbeiderpartiet mister lysten på å gjøre endringer i statskirkesystemet. Kirkerådets leder, Thor Bjarne Bore uttalte til *Vårt Land* at valget av Jens-Petter Johnsen "ikke har vært et kirkepolitisk valg". Han hevder at

ingen i kirkerådet argumenterte kirkepolitisk, men at man var opptatt av å få en direktør med administrativ styrke, dyktighet på prosesser og evne til å representere kirken i det offentlige rom.

Vi er mange som ønsker en åpen folkekirke, men som likevel reagerer på den stadige kritikk av den gudstjenestefeirende menighet, som om denne var en liten klikk av spesielt interesserte som kun var ute etter å beholde makten over menighetsrådet. Det er kanskje slik det virker i det politiske miljø? Ideen må jo komme et sted fra, ettersom så mange politikere kommer med slike påstander.

Ved de fleste utnevnelser eller tilsetninger i Den norske kirke blir kandidatene plassert som konservative eller liberale, og nå også som tilhengere eller motstandere av statskirken. Den som mener at kirken kontinuerlig er preget av maktkamp og polarisering, vil utvilsomt la dette prege tolkningen av de kirkelige tilsetningsprosesser. Naturligvis vil ethvert lederskifte og bispevalg sette i gang krefter i kirken til støtte for den ene eller andre kandidat. Likevel har jeg en bestemt oppfatning av at denne såkalte maktkampen er sterkt overdrevet av visse personer og miljøer, både i kirken og i media.

Da avisen *Østlendingen* skulle lage en sak på det forestående bispevalget i Hamar, skjedde det med overskriften "Kynisk spill i Guds navn", der det påstås at en uoversiktlig maktstruktur med et nesten uangripelig nettverk setter nådeløst i gang maskineriet når et bispesete er ledig. Det hevdes videre at det handler om "mange penger, mye makt, stor prestisje og en passelig dose lære og tro". Det handler i følge avisa ikke så mye om Hamar bispesete, som "hvem som skal ha hånd om kirkens enorme rikdom og styre kirkas (sic) trosretning når stat og kirke en dag skiller lag". Ordfører-kandidat og tidligere prest Sverre Møller i Trysil beskriver kirken som "verdens eldste og mektigste maktsystem spiller rått på engstelse og frykt". Jacob Jervell føyer til at "enkelt-individens ære og heder ødelegges gjennom spredning av usannheter". Jeg er inhabil, men våger likevel å kommentere påstandene om Menighetsfakultetet som den farlige på-

virkningsagent, og det hemmelige nettverk som lurer i bakgrunnen, foreningen Velferden. Både kirkeminister Giske og professor emeritus Jervell omtaler denne forening som et lukket brorskap og en skjult maktbase. De to herrer har adoptert TF-professor Dag Thorkildsens Da Vinci-spekulasjoner om Velferden som Norges svar på "Opus Dei", som Thorkildsen frimodig hevdet i pressekonferansene etter bispevalget i Oslo.

Arbeiderpartiet har en egen kirkepolitisk gruppe, som i sin tid ble startet av Grete Knudsen. Naturligvis vil kirkeminister Giske rådføre seg med sentrale AP-medlemmer, som Jervell og Thorkildsen, når kirkespørsmål skal drøftes i storting og regjering. Jervell har en lang fortid som uoffisiell rådgiver for AP-regjeringer i kirkespørsmål og bispeutnevnelser. Det er ikke noe galt i å snakke sammen, men

problemet oppstår når man konsekvent påstår at meningsmotstandere bruker ufine knep og rå maktmidler for å fremme sin sak - og man selv sitter i glasshus.

Det synes underlig at Møller og Jervell i sin heroiske kamp mot maktspill og spredning av usannheter i bispevalgene ikke har antydning til selvkritikk i forhold til egen agitasjon. Skylden for den uheldige tilstand legges på Menighetsfakultetet, som med "et bevisst forstøkket syn jobber mot alminnelige mennesker og bygger opp frykten for presteskapet". Videre hevder Møller at det gjennom de konservative organisasjonene har foregått en systematisk indoktrinering av framtidige prester, og dermed også av folket. I Hedmark blir da også MF konsekvent omtalt som "det sterkt konservative Menighetsfakultetet". Møller er tydeligvis ikke den eneste som betrakter MF gjennom kirkestridens briller, og derfor ikke har fått med seg at MF-kandidatene representerer et stort mangfold, både kirkepolitisk, teologisk og økumenisk.

Møller og Jervell viser til at denne kampen har pågått i hundre år, og at Velferden og MF har røtter i reformbevegelsen. Dette er for så vidt rett, men man overser at en grunntanke i reformbevegelsen både for hundre år siden og i dag var at kirken fortsatt skulle være en folke-

Bispevalgene eller forholdet mellom stat og kirke er når det kommer til stykket ikke det viktigste i kirkens liv

kirke: "Kirkens egenskap av folkekirke bevares derved, at den omfatter alle landets indvaanere som er døpt i folkekirken og ikke uttrykkelig har meldt sig ut av den". Striden den gang har likevel mye felles med striden i dag. Jacob Jervell har atskillige fellestrekk med den sterke mann i Kirkekommisjonen av 1908, NT-professor Lyder Brun ved Det teologiske fakultet. Lyder Brun var regnet som de liberales fører. Han kom fra en sentral geistlig slekt og hadde en dyp affinitet for kirken. For øvrig var han en sterk motstander av Menighetsfakultetet, og svært polemisk i sin form. Brun protesterte for hundre år siden heftig mot kirkelig selvstyre, da kirken derved etter hans mening ville bli styrt av det såkalte "kirke-folket". Biskop Johan Willoch Erichsen i Bergen reagerte kraftig på Lyder Bruns polemikk overfor tilhengerne av kirkelig selvstyre. Erichsen skrev i sin dagbok (6/12-1912) at han selvfølgelig utmerket godt kunne forstå at folk hadde betenkeligheter ved den nye frie folkekirke. Men noe helt annet var det å opptre som Lyder Brun, "en opptreden, som i det hele vil vinde bifald hos de fleste af den overmaade store mængde mennesker, hvem den kristne kirkes ve og vel ikke ligger paa hjerte". Men Bruns oppførsel kunne etter Erichsens mening slett ikke glede den som var kristen først, og dernest i andre eller tredje rekke var "kirkelig partimand".

Biskop Erichsen (som også var i mot opprettelsen av Menighetsfakultetet) mislikte særlig sterkt at Brun hånte dem som arbeidet for kirkelig selvstyre med beskrivelser som: "de som tror om seg selv at de er Guds barn". Etter Erichsens mening lar Lyder Brun det skinne tydelig i gjennom at han oppfatter disse som selv gode og hyklende fariseiske kristne, mens Brun selv og hans folk var de sunne og sanne kristne. "Og kriteriet paa den sunde og sande kristendom er i dette tilfælde den brændende kjærlighed til statskirkesystemet. Et ganske mærkeligt kriterium."

Biskop Erichsen skrev vel og merke ikke slike ting i avisen, men kun til sin egen dagbok. Det var Lyder Bruns oppfatning som vant frem. Politikerne ville ikke risikere at statens religionsvesen ble overlatt til visse kirkelige kretser eller til presteskaper. Fra høyere politisk hold ble det hevdet at kirkelig

frihet ikke gagnet den personlige, religiøse frihet.

Etter 1915 var det kun en mindre gruppe, med diakonhjemmets grunnlegger Hartvig Halvorsen og jusprofessor Absalon Taranger i spissen, som fortsatte arbeidet for den frie folkekirke og Den norske kirkes velferd.

Fra 1980-årene har det skjedd store reformer i Den norske kirke, og det meste avgjøres nå av kirken selv i demokratiske organer: kirkemøtet, kirkerådet, bispedømmerådene og de lokale fellestråd og menighetsråd. Det er naturligvis slik at ulike grupperinger arbeider for å få innflytelse i disse demokratisk oppbygde organer. Men Jervells forestilling om menighetene som vergeløse og undertrykte, som i snart hundre år har latt seg påvirke av det kyniske maktspillet fra Menighetsfakultetets side, holder ikke mål. Dersom noe kan sies å særprege MF, så er det avhengigheten av og tilliten til menigheten, til det aktive lekfolk og menighetens tilsatte. Bispevalgene eller forholdet mellom stat og kirke er når det kommer til stykket ikke det viktigste i kirkens liv. For det er lokalmenigheten som er den grunnleggende enhet i kirken, Guds folk som samles lokalt om ord og sakrament. Den nytilsatte kirkerådsdirektøren Jens-Petter Johnsen har derfor helt rett når han til Vårt Land uttaler at "Mer enn av hva som skjer på topplanet, avgjøres Den norske kirkes fremtid som folkekirke av de lokale kirkemedarbeidernes kontakt med lokalbefolkningen".

VIDAR L. HAANES
Vidar.L.Haanes@mf.no

Enighet og fellesskap

II. Bilde på den kommende helhet

AV OLE FREDRIK KULLERUD, PREST I DEN NORSKE KIRKE

I min forrige artikkel pekte jeg på at den kristne enhet består av både enighet og fellesskap. I denne artikkelen skal jeg argumentere videre for at brudd på enigheten innebærer brudd på fellesskapet. For frelseshistoriens mål er enhet.

For det første pålegger apostlene brudd når noen avviker fra læren. I Rom. 16, 17ff og 2. Tess. 3, 6-15 formaner Paulus til personlig brudd med dem som går "imot den lære dere har tatt imot" og skaper splittelse og dem "som fører et uordentlig liv". Bruddet er i kirkens historie gjerne forstått slik at man ikke kan feire nattverd sammen. Måltidsfellesskapet er uttrykk for enhet. Slik var det også i jødedommen.¹ Og slik er det i Kirken. Enheten er sakramental. "Fordi det er ett brød, er vi alle ett legeme. For vi har alle del i det ene brød" (1.Kor.10,17).

Ifølge LN II er homofilispermålet "en uenighet om forkynnelsen av lov og evangelium" som imidlertid "ikke nødvendigvis behøver å føre til kirkesplittelse".² Man avviser at fellesskapsbruddet kommer til anvendelse i homofilispermålet. Riktignok innrømmer nemnda at "det er en uenighet som gjør det vanskelig, men ikke umulig å stå sammen om Skriften som det troverdige og forpliktende vitnesbyrd om Guds vilje og evangeliet i Kristus".³ Det gjøres ikke klart hva det i praksis innebærer at kirkefellesskapet er "vanskelig" eller at det er utsatt for en "belastning" som nemnda også uttrykker det.⁴ Hvilken kirkelig realitet refererer dette til?

De fleste av de moderate og de radikale i Lærenemnda står altså sammen om et syn som avviser kirkelig brudd. Parallelt med dette har enkelte av de moderate noe mer restriktive ytringer i en særuttalelse og i noen merknader. Disse går for det ene ut på at synene utelukker hverandre og ikke samtidig kan danne grunnlag for kirkelig praksis. Poenget er i ettertid gjentatt av nemndas formann og av biskop Bondevik.⁵ Det trekkes imidlertid ingen konsekvenser av dette for kirkefellesskapet idag. Utsagnene er slik de står deskriptive uttalelser om at synene logisk utelukker hverandre og at et av dem nok til syvende og sist vil måtte vike.⁶ Særuttalelsen tematiserer overhodet ikke kirkefellesskapet.⁷ Jeg forutsetter dermed at hele nemnda stiller seg bak oppfatningen at kommunionsbrudd inntil videre ikke er aktuelt i denne saken. Som de også sier: "Likevel står nemnda sammen om å hevde at den uenighet som er avdekket i nemnda, ikke behøver å føre til at en ikke kan ha gudstjenestefellesskap."⁸ Det er ifølge LN II per i dag snarere vegring av gudstjenestefellesskap med kvinnelige prester som "truer [...] kirkens enhet".⁹

For det andre omtaler LN II faktisk brudd på kirkefellesskap, riktignok i hypotetiske vendinger.¹⁰ Som under den første lærenemndsaken (LN I) viker man tilbake for å anerkjenne aktuelle brudd. Også den gang var det tale om at dette under visse omstendigheter kunne være kirkesplittende.¹¹ Man nøyde seg med å sitere de tre biskopene som tre år tidligere i en innstilling til Bispemøtet hadde hevdet at det å

sidestille partnerskap med ekteskap var det som var "kirkesplittende vranglære" i homofili-saken. De tre biskopene henla videre vranglæren til liturgisk praksis ("etablerer forbønns- og vigslingsordninger").¹² Men Bispemøtet som mottok utredningen, presiserte uten videre nyanser at homofilis spørsmålet i seg selv ikke er kirkesplittende.¹³ I LN II er også den mulige konkretiseringen av vranglære i saken som utredningen til Bispemøtet gjorde, og som LN I siterte, forbigått i taushet. Kirkesplittelsens og vranglærens mulighet omtales helt abstrakt. Man er altså ikke kommet ut over LN I. Faktisk tvert imot. I etterhånd har imidlertid biskop Odd Bondevik gått i retning av å antyde at grensen for ham vil kunne gå der kirken som helhet formelt vedtar en slik ordning.¹⁴ Kampen skal stå på Kirkemøtet i 2007.

Man erkjenner ikke noen bekjennelses situasjon i dag, men åpner for en slik i fremtiden. Det tales om dette i uforpliktende ordlag i LN II-uttalelsen. Motsigelsen mellom det de moderate i nemnda sier i selve uttalelsen og det noen av dem ellers antyder, gjør det nødvendig å be dem avklare hva de mener og hvilken status LN-tekstene har.

Homofili hører til de spørsmål hvor Det nye testamente aktualiserer den ytterste motsetning. 1.Kor.6, 1-9 nevner homofil praksis blant en rekke andre synder som leder til fortapelse. Men spørsmålet om frelse og fortapelse forbigår LN II, også i utleggelsen av denne teksten. I LN I ble det til og med indirekte polemisert mot den oppfatning at spørsmålet vedgikk frelsen.¹⁵ LN II retter ikke opp dette.

Homofilis spørsmålet vedrører veiskillet i livet. For det er to motsatte veier (Salme 139, 23f og Matt. 7,13f). Det er vanskelig å tenke at ikke et spørsmål med slike dimensjoner er kirkesplittende. Å feire gudstjeneste sammen uttrykker at man står i forsonet forhold og er på samme vei. Jesus peker dessuten på sammenheng mellom kultfelleskapet og livet forøvrig. Først når man er forsonet med Gud og medmennesker, kan man delta i offeret (Matt. 5, 23f).

Kirken kan ikke åpne for en motsetning mellom læremessig og liturgisk enhet. Hvor enhet i evigheten er utelukket, kan ikke kirken manifestere enhet her i tiden. "Det

skal ikke lenger finnes noe som er under forbannelse" i det fullendte gudsriket (Apoc. 22,3), intet "urent" (21,27). Ved dommen kommer det til et ugjenkallelig brudd mellom godt og ondt. Gudsrikets komme innebærer at dette vil bli gjennomført helt konsekvent. Det er bare et tidsspørsmål. De to synene kan ikke ha fellesskap med hverandre i dag når de stiler mot en fremtid hvor det ene vil få Guds bekræftelse og det andre bli forkastet. Ambivalensen denne æon er preget av og motsigelsene vi lever med, vil da bli avløst av *helhet*. Denne rendyrking av det gode ligger jo også i begrepet "hellig". Vrangt har ingen rett i kirken. Hellighet skal ikke i den nye æon være noe utskilt, for alt skal være hellig, "helt". Skapningen skal bli helbredet.¹⁶ Og kjempende enhet skal fullendes som alt-omfattende helhet.

¹ Jfr. Gal. 2, 12.

² LN II: 124. Gunhild Hagesæther reserverer seg mot denne konklusjonen.

³ *Ibid.*

⁴ *Ibid.*: 126.

⁵ For eksempel i Agenda 3:16 6 (2006)/2: 22f og Norge i dag 23.2.06.

⁶ Austad, Bergem, Bondevik, Baasland, G. Hagesæther, O.D. Hagesæther, Kvarme, Sandvik, Skjevesland og Ådna presiserer at for dem innebærer nemndas konklusjon "ikke at alle syn skal betraktes som likestilte" og at det "i hovedsak [er] to uforenlige syn i kirken i denne saken" som ikke begge kan legges til grunn for "lære, ordninger og liturgi", LN II: 124f.

⁷ LN II: 137.

⁸ *Ibid.*: 124.

⁹ LN II: 126.

¹⁰ LN II: 124; 127; 135f

¹¹ Tunsberg-saken. Uttalelse fra Den norske kirkes lærenemnd i sak reist av Tunsberg biskop vedrørende prosten i Larvik, Asle Dingstad, Oslo 2000: 57.

¹² Kirkens enhet og troens fundament, se Joar Haga, Homofilis spørsmålet i Den norske kyrkja og i andre kyrkjer. Historisk oversyn, vedlegg til LN II: 167. Dette refereres av LN I: 57, men uten klar stillingstagen.

¹³ Kirkens enhet og troens fundament (biskopene Bergan, Bondevik og Osberg), LN I: 56. BM 14-15/97 pkt. 3.

¹⁴ Norge i dag 23.6.06.

¹⁵ "Slik gjør han homofilis spørsmålet til et spørsmål om frelse og fortapelse", LN I: 54.

¹⁶ Ordene 'hel', 'hellig' og 'helbrede' går alle tilbake på samme rot, se Falk og Torp, Etymologisk ordbog over det norske og det danske sprog, faksimileutgave Oslo 1991: 281ff.

Kirkens engasjement vedr. Norge 2005: Hva skjedde?

AV THORVALD KOLSHUS

Hundreårsmarkeringen for oppløsningen av unionen med Sverige fikk god dekning i LK ved starten av markeringsåret. Både en lederartikkel av redaktør Vidar Haanes og senere artikler bl.a. av kirkehistoriker og biskop Andreas Aarflot viste med tydelighet at kirkens engasjement under de store politiske (og militære) begivenhetene som fant sted i 1905, var betydelige. Ikke minst med kirkens gudstjeneste 1.pinsedag som av Stortinget ble brukt som en hovedinformasjonskanal for størstedelen av landet, (se f. eks. prof. Gro Hagermanns fremstilling i Aschehougs Norges-historie, bind IX), viser hvordan kirkens påvirkningsmuligheter var verdsatt av landets ledelse. At de store folkeavstemningene 13.august (om ja eller nei til Stortingsvedtaket om unionsoppløsningen) og 12-13.november (om kongedømme eller republikk) mange steder foregikk i kirkene, understreker ytterligere kirkens posisjon.

En egen kirkelig markering?

Da undertegnede av Oslo Biskop ble kalt til tjenesten som seniorprest i Oslo Domkirke, med særlig ansvar for prestedtjenesten i Trefoldighetskirken fra 1.oktober 2003, ble det samtidig lagt inn i stillingen at jeg skulle fungere som prosjektleder for et kirkens engasjement vedr. hundreårsmarkeringen. Oslo Bispedømme skulle være arbeidsgiver, men også Kirkerådet ga mandat til prosjektleder om å ivareta noe av hele kirkens oppgave omkring 1905-2005-engasjement. Prosjektleder skulle virke fram til 1.september 2005.

Domprost Olav Dag Hauge var prosjektleders sjef og prosjektansvarlig.

Det var to hovedspørsmål som meldte seg straks: a) Hva er tenkt omkring et kirkens engasjement i saken? b) Hvilket innhold bør en slik markering ha? Vedr. a) ble prosjektleder fort klar over at her var praktisk talt intet tenkt. Den første kontakt med Kirke- og Kulturdepartementets offisielle organ, Norge 2005 A/S, brakte for dagen at dette organet hadde eksistert som en oppfølging av År 2000-komiteen. Kirken hadde imidlertid trukket seg tilbake fra dette arbeidet tidligst mulig i 2001, og i mellomtiden hadde en rekke offisielle og private organ sammen med enkeltpersoner lagt et (nesten) ferdig løp for 2005. F. eks. fantes det ikke en krone til noe kirkelig tiltak av de ca. 220 millionene som Norge 2005 A/S hadde til disposisjon for årets markeringer.

Punkt b) var ikke enklere for prosjektet: vi fikk fra Kirkerådet og Bispemøtet klar beskjed om at kirken "ikke skulle føre en for høy profil" under markeringen. Dette ble bl.a. begrunnet med at det var en viss jubileumstretthet innen kirken.

Prosjektledelsen fulgte selvsagt de nevnte instruksjoner som var gitt, men måtte etter hver også heve ambisjonsnivået for markeringen litt. Dette fordi det så tydelig fra landets ledelse ble signalisert at man ønsket et sterkere kirkelig engasjement. Dessuten så vi i prosjektet at muligheten for å markere kirken på en positiv måte og på kirkens egne premisser, lå klart i dagen.

Kirkens engasjement i Norge 2005 - Handlingsprogram

Etter diverse drøftelser og samtaler med ledere i kirken såvel som ledere innen Norge 2005 A/S og kulturelle ressurspersoner landet prosjektet på følgende arbeidsplan for 2005. De punkter som nå følger, er tatt fra en brosjyre som prosjektet sendte til alle bispedømmer, kirkelige organisasjoner og organer, en del menigheter, de frikirkelige, utdanningsinstitusjoner, samfunnsinstitusjoner og enkeltpersoner, i alt ca. 6500 eksemplarer:

- Kirkens engasjement skulle skje utfra dens egenart, historie og plass i 1905-samfunnet såvel som i tiden 1905-2005 (ikke minst "hemmelig" samarbeid med svensk kirkelev under den 2. verdenskrig), men aller viktigst skulle kirkens plass, innsats og muligheter i dagens kultur- og samfunns- liv synliggjøres.
- Engasjementet skulle være felleskirkelig (øumenisk) som i 1905.
- Innvandrere og minoriteter skulle ha kirkens oppmerksomhet og hjelp til integrering i kirke og samfunn, ikke minst fordi kirken har erfaring i samtaler med fremmede religioner og kulturer. Spesielt skulle samenes situasjon og plass innen kirken tas på alvor
- Kirkens engasjement skulle være toledet: en sentral markering der det føres dialog med landets ledelse, samt med Sverige og Utenriksdepartementets prosjekter i utlandet, og en like viktig regional og lokal mulig markering idet kirken fortsatt har landets kanskje beste nettverk for enkeltmennesker, mindre steder og grender.
- Kirken vil fortsatt være med å legge etiske premisser for et best mulig liv også i vårt flerkulturelle samfunn såvel som i verdenssamfunnet.

Hvordan nå disse arbeidsmålene?

Prosjektledelsen var - og er - overbevist om at kirkens beste "arbeidsredskap" er kirkens gudstjeneste. Dette vil si: kirkens høymesse, men det kunne like gjerne være "skreddersydd" gudstjenester som dagens ordninger gir god mulighet til. Dette ble for oss svært viktig, i og med at lokalarrangementene ble sett på som like viktig som de store sentrale arrange-

mentene. Bl.a. oppfordret vi til innslag av enkeltpersoner og ressursgrupper som kunne særlig fremheve noen av de ovennevnte punktene i menighetenes gudstjenester. Det ble også oppfordret til fellesgudstjenester mellom nabomenigheter og prostier, eventuelt med andre kirkesamfunn.

Siden 11.juni 1905 var den store kunn- gjøringsdagen i kirkene for unionsopp- løsningen, ble 12.juni valgt som en felles markeringsdag i år. Det offisielle Norge tok dette inn i sitt program, som var særlig samlet omkring dagene 3-13.juni. I tillegg var det selv- sagt anledning til å arrangere gudstjenester og samlinger på andre datoer, enten i tillegg eller i stedet, hvis dette var å foretrekke lokalt. Dette var appellen til lokalmenighetene, og til regionene/bispedømmene, som var prosjekt- leders distriktvis kontaktorgan. Bispedømmene skulle så holde kontakt med lokal- menighetene. I tillegg var det ca 40 menigheter som også henvendte seg direkte til prosjekt- leder med forespørsler av forskjellige slag, ønske om tips for program etc.

Sentralt var det for prosjektet særlig tre opp- gaver: a) Å lage et sentralt gudstjenesteopplegg for hovedstaden, der ikke minst de viktigste samfunnsinstitusjonene holder til, bl.a. konge- huset. Kirkerådets liturgiske konsulent gjorde et godt arbeid her, og tekster både fra guds- tjenestene i 1905 og for 12.juni 2005 ble lagt ut på nett. b) Å holde kontakten med markeringer i utlandet, særlig Sverige. Utenlandsmarker- ingene ble med godt resultat ivaretatt av Den Norske Kirke i Utlandet, som mange steder sammen med de svenske utenlandsrepresenta- sjoner og kirker arrangerte meget vellykkede arrangementer. Men forholdet direkte til Svenska Kyrkan i Sverige ble stort sett en opp- gave for Kirkens Engasjement 2005.

c) Sentralt var det også behov for et betydelig markeringsopplegg som skulle vise et kirke- kulturelt ansikt til hele landet, og som derfor måtte kombinere høykvalitetsarrangement i sentralt miljø med lokal tilpasning og frem- føringsmulighet. Her falt prosjektets valg av virkemiddel på å lage en jazzmesse med stor oppsetning. Dette bl.a. fordi jazzmesser er godt besøkt og populære landet rundt. Vi så imid- lertid et skritt lenger enn til trad-jazzmesse denne gangen: vi ønsket en messe som også kunne

være et innspill i den pågående debatt om kirkens gudstjenesteliv, og gjerne vise vei framover. På bakgrunn av det faktum at norsk jazz pr. i dag ligger på verdenstoppen, med mange fremragende musikere, var det et bevisst ønske å la representanter for denne viktige musikkjanger få komme til orde i gudstjenestesammenheng. Med toppfolkene Eivind Skeie (tekst) og Geir Lysne (musikk) ble jazzmessen "Grenseløs Gud" skapt over de tradisjonelle fem messeledd, med fullt gudstjenesteprogram utarbeidet. Tittelen foreslo Skeie på bakgrunn av at unionsoppløsningen i 1905 skapte grenser mellom to nær beslektede folk. Gud derimot setter ingen grense for sitt engasjement for å nå menneskene verden over, og til alle tider.

Hva skjedde konkret landet rundt?

Noen vil si: ikke noe særlig. Det kan da være på sin plass å minne om at prosjektledelsen hele tiden fremholdt at der hvor det var muligheter for et bredt lokalt samarbeid, skulle kirken gå inn i dette. Det har utvilsomt skjedd mange steder. Samtidig er jo faren der for at kirken har blitt litt borte i dette samarbeidet. De fleste steder har imidlertid kirken spilt en vesentlig rolle. Vi vil kort peke på tre områder her:

a) Gudstjenesten den 12. juni (eller nærliggende datoer) synes å ha fått bred oppslutning i menigheter, prostier og regioner landet rundt. Religionssosiologen, prof. Olaf Aagedal ved Diakonhjemmet, har sendt ut et spørreskjema til 350 representative norske menigheter. Han har fått svar fra ca. 170, og svarene blir nå gjennomgått og vurdert. Resultatet vil foreligge en gang i februar 2006, og vi vil vente med å gå inn på hva som skjedde til vi ser resultatet av undersøkelsen. Allerede nå kan vi dog slå fast at entusiasmen, kreativiteten og initiativet har vært meget bra mange steder. Det er ikke for å stemple noe arrangement som annenrangs når jeg våger å nevne noen spesielt som vi vet ble meget vellykket. Noen brukte lokale personer med viktige roller i 1905 eller senere samarbeid med Sverige som "tema", som Fana med statsminister Michelsen (og statsminister Bondevik som spesiell gjest ved markeringen) og Evje med utenriksminister Jørgen Løvland. Andre brukte kirkejubileer i 2005 som basis, som f.eks. Lund i Rogaland,

som fikk sin kirke innviet i juni 1905 og fikk stor oppmerksomhet på sensommeren. Bispedømmene, med store sommerfestivaler, knyttet disse ofte til 2005-begivenheter. Nevnes særlig bøl Borg, som var meget aktiv ved innvielsen av ny Svinesund-bro, og et storartet opplegg sammen med Østfold fylke ved markeringen av fredsslutningen på siste krig mellom skandinaviske land i Moss 1814. Endelig: Hamar, som med sitt "vandringssprosjekt" fikk inngang i skolene mange steder langs Hedmarks lange svenskegrense.

Hvor mange mennesker som gjennom Kirkens Engasjement kom i kontakt med kirken i en eller annen form, er umulig å vite. Men det dreier seg sikkert om et sekssifret antall.

b) I de sentrale, offisielle arrangementene i Oslo var Oslo Biskop invitert og deltok ved de aller fleste. Prosjektleder var også til stede ved flere viktige arrangementer, som f.eks. ved i alt 4 konferanser for skandinaviske historikere, der 1905 og ettertidens forhold til Sverige ble inngående drøftet. For kirken var Presteforeningens konferanse den 8.juni, med representanter for de tre skandinaviske land, med bl.a. KKL-ministeren som foredragsholder, viktig. En Jesus-marsj på Karl Johan, med deltagere fra nesten hele landet, ble arrangert av en økumenisk gruppe lørdag 4. juni. Tross sterkt regn og vind deltok 10 000 mennesker i alle aldre, og høster stor anerkjennelse hos bl.a. "Norge 2005 A/S" for tiltaket, som selskapet plasserte blant de tre mest omtalte arrangementer i Oslo! Å være til stede ved markeringene i Stockholm og Karlstad var også en stor opplevelse, og de var til glede både for nordmenn og svensker.

c) Harde økonomiske realiteter så ut til å kullkaste planene om en jazzmesseturne. Da kom Forsvarets musikk oss til hjelp: de fem profesjonelle korpene landet rundt, ble stilt til disposisjon for et jazzmesseprosjekt, sammen med Det Norske Blåseensemble i Halden, og medlemmer av Sørlandets Symfoniorkester i Kristiansand. Med et oppbud av den svenske trompeteren Staffan Svensson og de to norske, vokalisten Elin Rosseland og trommeslageren Knut Aalefjær, alle topp jazzmusikere, greidde komponist og musikalsk leder Geir Lysne å presentere en jazzmesse det ikke er laget

maken til i Norge. Fem gode kor og de fem Forsvarets korps landet rundt øvde inn og fremførte sammen med det faste solistteamet "Grenseløs Gud" tilsammen 12 ganger i Norge fra Kristiansand i sør til Tromsø i nord. Dertil med fullt mannskap (ca. 65 blåsere, komp og sangere) to ganger i Sverige: urpremiere i Stockholm som opptakt til nordmennenes 17.mai-feiring, og siste fremføring ved avslutningen av den store markeringen av 1905 i Karlstad Domkirke. Da hadde 5000 mennesker opplevd jazzmessen!

Ble markeringen vellykket, kirkelig sett?

Det er vanskelig å bedømme for en som selv sitter så midt oppe i både positive og negative opplevelser. Det får våge seg: På bakgrunn av hva jeg har fått av tilbakemeldinger, ikke minst fra Norge 2005 A/S, men også andre instanser og fremtredende kulturfolk i både Norge og Sverige, våger jeg å si JA!. Kirkens folk rundt om i landet mener at deres innsats for å markere unionsoppløsningen har vært til stor inspirasjon for dem selv, og til mer åpenhet og spørsmål om samarbeid med lokale instanser, ikke minst på kulturfronten, framover. Kirken har virkelig noe å tilby og disponerer store ressurser for lokalsamfunnet, og det har kommuner og fylker satt pris på!

Ved de sentrale arrangementene ble også kirkens markering lagt merke til. Nevnes spesielt bør den økumeniske gudstjenesten i Oslo Domkirke, der biskopen av Karlstad (som den svenske erkebiskopens personlige representant), og den nordiske biskop for Metodistkirken forrettet sammen med Oslo Biskop, og med Kongeparet, representanter for regjeringen, Stortinget og de offisielle organer ellers deltok. Likeså er det lagt merke til at første arrangement i 2005- markeringen fra kirkens side var samisk gudstjeneste i Oslo Domkirke 6.februar, der Biskopen forrettet. Endelig: kirken fikk mye anerkjennelse for sine kortprogram hver time i Domkirken og Trefoldighetskirken under den første "Kulturnatt" som Oslo Kommune arrangerte natten 3-4. juni.

Endelig: Jazzmessen, hva med den? Det var alltid noen få som gikk hver gang den ble fremført. Årsakene var forskjellige: for høy lyd for

noen, for lang (ca. 1 time 35 min. inkl. nattverd med stor deltagelse), eller en annen form enn den man var vant til eller trodde på forhånd. Det store flertallet var imidlertid fornøyd, tildels svært fornøyd. Blant dem fantes mange både aktive musikere og musikkteoretikere. Messen ble nemlig fremført under flere av de store musikkfestivalene i sommer. Første-gangsoppførelsen var f.eks. avslutningsarrangementet til Fests spillene i Bergen, og senere ble messen oppført bl.a. under Kirke-musikkfestspillene i Kristiansand, Jazz-festivalen på Kongsberg, Fests spillene i Vestfold, Olavsfestdagene i Trondheim og Magic Festival i Tromsø. Samarbeidspartnere, som korene og Forsvarets Musikkorps, var alle meget begeistret for å kunne fremføre et verk av dette kaliber. Eyvind Skeies tekster, og den innfallsvinkel han bruker for å få oss med som deltagere fra første øyeblikk, er glimrende, og Geir Lysnes musikk står meget godt til innholdet. Jeg våger å påstå at Den norske kirke med denne messen har fått en tidsriktig gudstjenesteform som vil hjelpe kirken til å få dagens mennesker i tale. Og den holder kvalitet, noe som også fremtidige utøvere bør gjøre for å benytte seg fullt ut av denne ressursen.

En viktig side ved en slik markering er forholdet til media. Det er tydelig at her har de lokale arrangører fått bra omtale og fortjent ros for gode tiltak. De sentrale etermedia, særlig fjernsynet, og også Oslo-avisene valgte, tross god forhåndskontakt, å overse viktig stoff og begivenheter som etter vår mening burde vært viet oppmerksomhet

Som prosjektleder takker jeg for et fantastisk morsomt oppdrag. Jeg vet imidlertid også at flere instanser i vårt land er i gang med å planlegge nye jubileer/festivaler/markeringer med landsomfattende karakter. Hvis ansatsene fra den nylig fremlagte Kirkens kulturmelding blir fulgt opp, skulle det være gode muligheter for kirken til også å forkynne et genuint evangelium gjennom tiltakene. Det gjenstår å se om neste generasjon av kirkeledere vil ta den kontinuerlige utfordringen!

Religion i det offentlige rom

AV EYOLF BERG, PREST OG REDAKSJONSSEKRETÆR

«Noen byer kan kalles hellige. Bergen er neppe blant dem». Sitatet er hentet fra vinnerbidraget i tidsskriftet Kirke og Kulturs store essaykonkurranse, og undertegnede, som hverken kan eller vil skjule sitt bergenske opphav, må si seg hjertens enig med prisvinner Atle Næss.

Luthersk Kirketidende ved redaksjonssekretæren var invitert til prisutdelingen som fant sted i stiftelsen Fritt Ords lokaler i Oslo onsdag 15. mars. Da redaksjonen i Kirke og Kultur ifjor utlyste sin store essaykonkurranse, var det ingen som ante at vinneren av Holbergprisen 2005, Jürgen Habermas, skulle velge det samme temaet for sin forelesning ved prisutdelingen i Bergen. Det tilfeldige sammenfallet i temavalg, viser at Kirke og Kultur valgte et høyaktuelt tema for sin konkurranse, så aktuelt at ikke mindre enn 43 bidrag kom inn. Juryen som, foruten tidsskriftets to redaktører, besto av Marta Norheim og Andreas Hompland hadde en vanskelig oppgave da de skulle plukke ut vinnerne.

Cand. philol. og frilansskribent Atle Næss vant førsteprisen med sitt bidrag «Maalulas stemmer», en tanke- og følelensesvekkende beretning fra et opphold i en kristen landsby i Syria, en landsby der språket fremdeles er en variant av det samme arameiske språket som Jesus selv brukte. Med sin varme beskrivelse av møtet med en ung, ortodoks prestemunk, klarer Næss å vise hvordan religionen ikke kan isoleres fra hele vår personlige og sosiale identitet.

2.-prisen gikk til dansken Johannes Adamsen, forskningslektor ved Aarhus Universitet.

Adamsens bidrag «Religion i det offentlige rom» er langt mer akademisk i formen. Det betyr ikke at det er mindre engasjerende, og ikke minst Adamsens konklusjon «*Det gode budskab er derfor, at selv om religion ikke er nogen spøg - kan den fremkalde såvel smil som latter. For enhver som har fundet nåde for Gud, er der ingen frygt*», ga denne leseren en intens lyst til å svare «Amen»!

Da redaktør Inge Lønning presenterte begrunnelsen for tildelingen av 3.-prisen, var undertegnede ikke et øyeblikk i tvil om at prisvinneren het Arnfinn Haram, tidligere prest i Den norske Kirke og nå dominikanerpater - i tillegg til studiekamerat og mangeårig venn. Sunnmøringen Haram fornekter seg ikke i språkføring og ordvalg, og har en først begynt på Harams essay «Mellom privatreligion og teokrati», er det vanskelig å slutte før en har lest det til endes. Haram deler friskt ut verbale spark til både høyre og venstre. Her får både den statskirkelige enhetskulturen og den religionsløse modernismen sitt. Og der Haram stanser, fortsetter leserens hjerne (i hvert fall denne leserens) på høygear: «*Det er ei ærleg sak å vere heidning. Og å vere truande. Er dette mogeleg? Mitt motspørsmål er: Har vi noko val?*» - Ja, har vi egentlig det?

De tre vinnerbidragene er, sammen med syv andre bidrag, trykt i Kirke og Kultur nr. 1/2006. Det anbefales sterkt! - og redaktøren, Inge Lønning, lovte under prisutdelingen at de øvrige bidragene vil bli publisert senere. Jeg ser frem til fortssettelsen!

FRA BOKFRONTEN

Demokrati i kirken?

Marit Halvorsen Hougsnæs (red):

Den norske kirke – for folk flest

Aktuelle perspektiver på utviklingen av det kirkelige demokratiet

KA-Perspektiv, 2005

Det utgis med jevne mellomrom interessante bøker om ulike aktuelle tema fra Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon (KA). Siste bidrag er en artikkelsamling om utviklingen av det kirkelige demokratiet. I forordet gjør redaktøren, Marit Halvorsen Hougsnæs, rede for hensikten med boka. Ut fra en overbevisning om demokratiet som egnet og ønskelig kirkelig styringsform, vil man bidra til samtalen om dette demokratets framtid. En slik refleksjonsprosess er nødvendig, for demokratiet er ikke en uproblematisk størrelse i kirken, skriver Halvorsen Hougsnæs. Mange frykter nemlig at demokratiske styringsmodeller vil åpne for en populisme uten tilstrekkelig verdimeisig forankring. Dermed er fokus satt på den type problemstillinger som jeg finner mest interessant i denne boka, og som vil få rikelig med oppmerksomhet i debatten om stat og kirke fremover: Hvor egnet er egentlig demokratiet som kirkelig styringsform? Hvis det er egnet, hvilke grenser har det? Bør vi satse på økt deltagelse ved kirkelige valg, og kanskje også på direkte valg helt til topps?

KA's direktør, Frank Grimstad, innleder med bidraget: "Kirken - mellom hierarki og demokrati". Han gir en god og balansert drøfting av historiske, prinsipielle og aktuelle utfordringer innen tematikken. Grimstad vil vitalisere demokratiet i kirken. Det synes jeg er bra. Men hva mener han med å etterlyse et demokratisk

system som sikter "faktisk representativitet"? Dette lyder for meg mer som et slagord enn som et gjennomtenkt kirkelig prinsipp. Det kan jo ikke være den samme representativitet som legges til grunn i kirken som ved politiske valg. Dette er selvsagt også Grimstad klar over når han skriver at demokratiet må være "tuftet på evangeliet". Han mener altså ikke at det er den "representative", i betydningen den gjennomsnittlige, mening blant kirkens medlemmer som skal komme til uttrykk ved valgene, slik enkelte politikere av og til synes å hevde. Men hva slags form for representativitet er det da han tenker på?

En smule kontroversielt vil det nok være at Grimstad anser det som et "ufravikelig krav" at det ved kirkelige valg legges fram valglister som gir uttrykk for ulike interesser og grupperinger, altså en form for "partipolitiske" valg. Grimstad fortjener ros fordi han her tør å ta opp en vesentlig svakhet ved valg i kirken, nemlig den idylliserende og overflatiske tro på at kriterier som alder, kjønn og geografi er de eneste interessante å vurdere kandidatene ut fra. Ofte har det jo vært bare slike forhold man har kjent til ved valg. (Kanskje er det fortsatt slik ved denne vårens valg til bispedømmeråd noen steder?) Dermed overses de reelle ideologiske konflikter som valgene handler om. Et system som later som om alle egentlig er enige, er tilslørende og åpner for vilkårlige aksjoner

og valgkupp i det skjulte, og blir dermed en trussel for demokratiet i kirken.

På den annen side er det liten tvil om at en utvikling i retning av ulike ideologiske lister ved kirkelige valg vil bety økt fokus på de få merkesaker som media skriver om. Men hvor ønskelig er egentlig en slik utvikling? Denne motforestilling kunne Grimstad gjerne gitt mer oppmerksomhet.

Professor Turid Karlsen Seim leverer bokas neste bidrag: "Lærespørsmål - hvem gir svar?". Hun redegjør her på en oversiktlig og god måte for viktige prinsipper i en luthersk kirkeordning, og de dilemmaer disse nødvendigvis medfører; men holder nettopp disse for å være nødvendige i en kirke som ikke kjenner noen ufeilbarlig læreinstans: "Det er takk og lov ... ikke slik at fortolkningsrett eller beslutningsmakt bare ligger ett sted. Vi har og må ha en fungerende maktbalanse gjennom gjensidige relasjoner, som alle er underkastet prøving - og det er ingen grunn til å ønske seg noe annet".

Nei vel, Karlsen Seim har unektelig et poeng. Men går hun ikke for langt forbi de praktiske konflikter som en kirke rent faktisk er nødt til å ta stilling til? Hva når eksempelvis en biskop i sin praksis bryter med vedtak som er fattet i Kirkemøtet? Er dette helt greit, som en del av "en fungerende maktbalanse"? Etter min mening går Karlsen Seim for raskt over de reelle praktiske dilemmaer som vi må ta tak i når vi skal utmeisle en ny kirkeordning. Selv om ingen har absolutt myndighet, må noen likevel ta avgjørelser på kirkens vegne. Bør ikke de følges opp av dem som har lederansvar? I stedet for bare å lovprise det uavklarte i Den norske kirkes ordninger, hadde det vært interessant om Karlsen Seim hadde gått noe lenger inn i den praktisk-ekkesiologiske refleksjon.

Marit Halvorsen Hougsnæs skriver om "Embete og råd etter Kirkemøtet 2004". Hun beskriver først utviklingen fram mot innstillingen "Embete og råd" som kom i 1987, og som hun holder for å være "en av de mest refererte og betydningsfulle kirkelige utredninger ... i nyere tid". Innstillingen bidro til at man klarte å plassere embete og råd i et balansert samvirke innenfor kirkeordningen. Men Den norske kirke var den gang ikke moden for å oppgi den geistlige tjenestes autonomi i forhold til rådene, til tross for at innstil-

lingen gikk inn for dette. Vi fikk dermed to atskilte myndighetsområder, med de gevinster og de dilemmaer som dette medfører i mange sammenhenger, og som vil være vel kjent for flere som leser disse linjer.

Embete og råd - modellen kom imidlertid under press utover 90-tallet som en følge av Porvoo-prosessen og den generelle økumeniske vind i retning av det tredimensjonale embete (biskop - prest - diakon). Denne modellen fikk som kjent sitt gjennombrudd med vedtakene om embetet på Bispemøtet og Kirkemøtet i 2004, bare med den forskjell at det tredimensjonalt embete nå var blitt "flerdimensjonalt", åpenbart ut fra ønsket om å kunne inkludere også andre kirkelige yrkesgrupper som kateket og kantor. Dermed hadde ordet "embete" mistet sin betydning fra den klassiske: presteatenesten med ord og sakrament, til å bli en overgripende betegnelse som omfatter en rekke ulike tjenester.

Det aller mest interessante hos Halvorsen Hougsnæs er hvordan hun tolker denne utviklingen som et sammenbrudd for forståelsen av forholdet mellom embete og råd, slik den var utformet i tiden fra 1987 og fram til Kirke-loven av 1996. Grunnen er at det utvidede og altomfattende "embetet" nå forstås som ansvarlig instans for helheten i kirkens oppdrag, og det skjer på bekostning av menigheten. Dermed er lekfolkets plass i kirkestyrelsen truet, noe Halvorsen Hougsnæs beklager.

Det er tankevekkende å følge Halvorsen Hougsnæs sine resonnementer i utviklingen av embetstenkningen. Men jeg har et spørsmål: Må den utvidede forståelse av embetet med nødvendighet gå på bekostning av lekfolkets plass? Påstanden fremsettes litt kjapt, og jeg blir ikke overbevist om at det er en tvingende sammenheng her.

Boka avsluttes med en artikkel av Øystein Dahle Kraft: "Hva skal vi med soknet? -Innspill til diskusjon om framtidige styringsnivåer og lokaldemokrati i Den norske kirke." Han drøfter her hvorvidt soknet fortsatt vil være den kirkelige grunnenhet. Flere forhold taler for at soknets stilling vil svekkes noe, bl.a. av nye, interessebaserte menighetsdannelser, økt mobilitet i befolkningen, og behovet for felles tiltak som omfatter flere sokn. Dahle Kraft skriver med innsikt og oversikt. Han stiller

spørsmålet om soknet skal revitaliseres i arbeidet med en fremtidig kirkestruktur, men gir egentlig ikke noe svar. Her kunne han etter min mening gått noe lenger i retning av å antyde et veivalg. Det hadde vært mer spennende for leseren.

Dahle Kraft drøfter også de kirkelige valg. Her hevder han bl.a. at valgdeltakelsen ved menighetsrådsvalg ikke er så dårlig dersom man i stedet for å sammenlikne med politiske valg heller sammenlikner med valg innenfor foreninger og frivillige organisasjoner, en jevnføring som er vel så relevant i følge Dahle Kraft.

Han tar videre opp spørsmålet om direkte valg til bispedømmerråd og Kirkemøte, og mener dette vil bidra til å styrke kirkens valgordning og den demokratiske legitimiteten til kirkelige styringsorganer. Dette er utvilsomt riktig som et politisk og allment resonnement, og slike argumenter har selvsagt vekt også i kirkelig sammenheng. Men artikkelen hadde vunnet på en litt bredere og mer prinsipiell, ekklesiologisk drøfting av dette spørsmålet. Taler eksempelvis ikke nettopp hensynet til soknet som kirkelig grunnenhet snarere for dagens indirekte valgordning, enn for en ordning med direkte valg? Kanskje kan en fremtidig løsning være at vi ender opp med en kombinasjon av de to prinsippene. Uansett handler ikke dette bare om hvordan kirkelige

valg kan få demokratisk legitimitet på allmenne premisser.

Dahle Kraft antyder avslutningsvis at frykt for å "endre på etablerte maktstrukturer" er en grunn til skepsisen mot nye valgordninger. Det er en påstand som selvsagt kan ha noe for seg, men den bør begrunnes nærmere og ikke bare leveres som en avsluttende uppercut. Anklager om maktspill er lette å fremsette, og det skjer stadig i politikken og i media. Slik rammes meningsmotstandere effektivt. Men hvor konstruktivt er det å beskyldte hverandre for slikt, og la slike beskyldninger tjene som argumentasjon? Kan ikke argumenter som fremsettes i debatten tas for pålydende, uten å trekke inn påstander om maktlyst?

Ellers inneholder boka flere andre artikler som er nyttige å lese, bl.a. om unges medbestemmelse i kirken, demokrati på kirkelige arbeidsplasser, tilgjengeligheten og kvaliteten på kirkens tjenester m.m.

Det er heldigvis sjelden å finne så mange trykkfeil og så mye språklig kluss i fagbøker som det denne oppviser. Nettopp fordi dette er en viktig bok hadde den fortjent bedre. Men KA fortjener honnør for et kvalifisert bidrag til en nødvendig samtale om demokratiets grunnlag og vilkår i kirken.

Halvor Nordhaug

UNDERSVINGNSPROGRAMMET

Vil du bli kursleder for kurset Førstehjelp ved selvmordsfare?

Det landsdekkende undervisningsprogrammet Vivat arrangerer kurslederutdanning 2.- 6. oktober 2006 i Trondheim.

Vivat utdanner fagpersoner med forskjellig yrkesbakgrunn til å undervise på kurset Førstehjelp ved selvmordsfare. Førstehjelp ved selvmordsfare er et kurs over to dager som retter seg mot alle som i sitt virke møter selvmordsnære mennesker.

Opplysninger finnes på: www.unn.no/vivat eller ved kontakt med Vivat: vivat@unn.no, tlf. 77 62 78 19. **Søknadsfrist er 1. juni 2006.**

SØNDAGSTEKSTEN

Øystein I. Larsen, Sjur Isaksen og Eyolf Berg

17. mai

Joh 12,35-36

5 Mos 30,19-20a; Fil 3,12-16

Betraktning

En 17. mai ettermiddag så jeg to småkarer i søttendemaistas med røyk sammen og sloss. De hadde tatt et solid tak i hvert av flaggene sine og fektet vilt med dem og stakk etter hverandres svake punkter. En skikkelig fektekamp med flagg som våpen.

Det er ikke første gang flagget er innblandet i krig. Tegner på vårt eget, blir en trussel mot andres. Hvorfor skal det være så kort vei fra det å være glad i mitt eget, og til det å bruke det mot andre?

17. mai tog - en parade for vårt eget - et proteksjonstog som beskytter Guds velsignelser (les: Vår velstand?) mot noe - eller er det plass for protesttoget også denne dagen? Protesten mot de grenser som er for ugjennomtrengelige mot resten av verden? Hva er egentlig trygge grenser? Trygge for hvem? De som ikke vil dele, må miste, sier Augustin i forbindelse med det budskap vi har fått som kirke. En betraktning det kan mediteres over også ved de verdier vi er sammen om på vår nasjonaldag:

«Du har kunngjort din sannhet, åpent og for alle. Men du har gitt et alvorlig forbehold; Om vi beholder den for oss selv, mister vi den. Den som betrakter som sitt eget, det som i virkeligheten tilhører alle, skal en gang bli bort-

vist fra denne felles eiendom og bli sittende tilbake med sin egen uvirkelighet» (Fra Andres Frostensson: De første kristnes bønner. Nye Luther 1990).

Teksten

Prekenteeksten er tatt ut av Johannes-evangeliet konsentrasjon om Jesus siste påske i Jerusalem og begivenhetene omkring hans inntog på palmesøndag. Samtalene er båret av den dype hemmelighet som er knyttet til hans nært forestående død. Men skulle Messias dø? Skulle han ikke leve evig? Messias er ikke i fremtiden, sier Jesus. Han er nå. Hans lys skinner nå. Men det kommer ikke til å vare. Tre ganger brukes ordet: *ennå*. Fem ganger brukes ordet *lys*. Lyset er i Johannesevangeliet ikke primært intellektuelt eller filosofisk, men mer eksistensielt: Livsorientering. Å leve og finne vei i livet og i verden som er preget av mørke. Lyset er knyttet til han, Joh 8,12. Lyset forbindes med å finne fram og får derved et klart etisk element. Lyset barn har lys og følger lyset (Ef 5,8ff) og slåss med lysets våpen (Rom 13,12f). Lyset forbindes med å finne fram i livet og å finne helt fram.

Mellom tekst og preken

Denne dagen skjønner jeg godt dem som har lyst til å skifte tekst, og som gjør det. Ikke fordi det er noen dårlig tekst. Men fordi prekenens anledning er så milevidt fra tekstens anledning. De korte, familiepregete og folke-

lige samlinger gjør det nærmest uråd å gjøre rett for en slik tekst. Det blir fort til at vi leter etter stikkord til å henge det på som vi ønsker å si på en slik dag: Ennå, den korte tid, mørket og å vandre i mørket, lyset og lysets barn. Dette kan naturligvis på ulik vis kombineres med for eksempel Kollektbønnens føringer: Takken for det vi har og bønnen til Gud om at han må bevare oss og lede vårt land inn i fremtiden. Men det hadde vært mye bedre å ha tekst som sa det vi skulle si. Kollektbønnen stanser også for ensidig på bønnen til Gud om hans gjerning for oss og vårt land. Den burde også utfordre oss til vårt ansvar. Når vi ber Gud våke og lede i vår verden, da gjør han det også gjennom oss. Takke for det vi har fått og utfordre oss fordi vi har fått det.

Det er nærliggende med lysets metafor. «Lysets hastighet, ja, men hvor fort går mørket?» har et vittig hode sagt. Mørket bare er. Det må fortrenge av lyset. Lyset må fortrenge mørket. Hvis lyskilden blir borte, er mørket der. Lyset er knyttet til Jesus. Han stadfester Guds grunnlov og viser vei gjennom dette livet og til det som kommer.

På denne dagen kan lysets kamp mot mørke spisses mot dette anliggendet: Takke for det vi har fått og utfordres på å forvalte det videre. Da må takken også kjenne de kritiske motspørsmål.

Johan Arnt Weenaas gjengir i sin lille bok *Den romslige kirke?* et vitnesbyrd fra en som under et bombeangrep løp til et tilfluktsrom, men som fikk en stemme i seg som ba ham løpe videre. Øyeblikket etter ble de rammet som sto igjen, og han ble reddet. Og som i sitt vitnesbyrd etterpå kunne takke for at Guds stemme hadde reddet ham. Det gir forfatteren grunnlag for å reflektere over dem som sto igjen. Hvorfor ble ikke de reddet? Fins det særlige betingelser for troende mennesker? Episoden kommer for meg når vi på nasjonaldagen skal takke for det vi har. Vårt Norge som en øy av velstand i verdenshavet. La oss ikke tildekke taknemlighetens vanskelige motspørsmål. Også på 17. mai hører både Gloria og Kyrie med. Et av mørkets utslag er at takken forstummet. Vi blir vår egen lykkes smed. Og den takk som er, blir å takke oss selv. Denne dagen vil vi hjelpe oss sjøl og bygda vår å gi takken adresse. Og samtidig

favne det store fellesskapet. Gudsperspektivet gir globalisering. Det er så farlig kort vei fra det å sette pris på sitt eget, til det å nedprise andres.

Jeg elsker nasjonaldagen vår. Fordi jeg elsker det landet som jeg får kalle mitt. Norsk natur har fast bopel i meg. Jeg kan fortape meg i Børvasstindan rødfarget i kveldssola og kjenne den yrende gleden over den første rødsildra i fjellsprekken akkompagnert av morsesignalet fra storspoven. Kjenne gleden over å kjempe meg fram mot kulingbygga og stoltheten over å la gjestene våre få del i Lofoten og Landego i lav midnattssol. Jeg vil ha retten til å synes at det sted jeg hører til, er det fineste som fins. Jeg vil være stolt av Ibsen og Dæhlie og dem som får til Oslo-avtalen, av fiskarkvinna og foregangsmenn. Jeg vil være glad i mitt eget uten å ha skyldfølelse ved det.

Derfor tar jeg det korsmerkte flagget med meg og går ut i nasjonaldagen. Jeg er glad for å ha et fellesskap som jeg får kalle mitt. Men jeg vil ikke stikke noen med flagget mitt. Jeg vil øve meg på å elske mitt eget, uten å bruke det mot noen. Kan jeg ikke da nettopp ha fundament til å gi andre samme rett? Det er ikke bare typisk norsk å være god. Det er dessverre ganske typisk norsk å være selvgod. Dvs. å være så god at jeg ikke synes andre er gode nok til medlemskap i klubben. En svensk dame, gift med en nordmann og bosatt her i landet, ønsket å kjøpe seg en norsk bunad og svarte på en annonse. Men det ble ikke noe av handelen. Vedkommende ville ikke være av med den til en utlending. Det fins stunder da skamfølelsen min konkurrerer med fedrelandskjærligheten, og jeg ikke er sikker på hvem som vinner. Ekte toleranse bygger ikke på relativisme eller likegyldighet. Jeg vil ha en nasjonaldag som ikke er tuftet på trang og selvgod nasjonalisme. En trygg toleranse hviler på den identitet jeg selv har. Og som er så trygg at jeg kan åpne meg til et ekte møte med det andre elsker og står for. Ut fra slike føringer håper jeg at eksperimentet med et felles KRL-fag også skal få sin sjanse før vi dømmer muligheten ut.

Norge som nasjon er mye eldre enn vår grunnlov. Likevel er grunnloven en viktig nasjonal byggestein i fundamentet. Og en

nasjonaldag knyttet til vår grunnlov gir anledning til å reflektere over både samfunnets lov og Guds livslover. Hva betyr det at grunnloven vår bestemmer vårt land som et kristent land? Det er i et hvert fall ikke nok med en lovbestemmelse, om ikke det i vårt folk er en bred vilje til å bære denne arven videre, og selv forplikte seg på den. På dette grunnlag må også vår grunnlov tåle møte med oppbruddet fra en enhetlig kultur til et mangfold av livssyn og kulturelle røtter. Hvis ikke, er ikke grunnloven god nok.

Prekensisse

Grunnlovsdag, Lov og lys

- a Vi lager våre egne lover, for eksempel Kardemomme loven: Du skal ikke plage andre, du skal være grei og snill, og for øvrig... Bra så langt det holder. Men hvem står vi til ansvar for?
- b Norges grunnlov våger å holde fast en guds-dimensjon. Vil vi fortsatt det?
- c Guds grunnleggende livslov er fra ham som har funnet opp livet og gitt oss det. Der rår det dobbelte kjærlighetsbud. Elske både Gud og mennesker.
- d Jesus som livets lys. Det holder når lovene ikke er nok. Han vil gjøre oss til lysets barn. De er ikke selvlysende. De vet hvor Lyset er å finne og vet at det rekker også når lovens krav må gi tapt. Innskrift på Hiroshima monumentet: «Vi vet tusen ganger mer enn vi trenger å vite. Det som trengs, er evnen til å føle og forstå.»

ØYSTEIN I. LARSEN

5. søndag etter påske

21. mai 2006

Prekentekst: Matt 6,6-13

Dan 6,4-12; Rom 8,24-28

Samme gamle remsa....

Et av de viktigste kjennetegn ved vår kultur er kravet om ekthet og personlig autentisitet. Det konforme og tillærte levnes ikke mye ære i en postmoderne mentalitet. Dette kravet om ekthet og troskap mot sin egen indre stemme, får betydning også for troen liv og uttrykk. Vi stiller flere spørsmål. Vi leter etter nye ord. Vi tar ingenting for gitt. Likevel ber vi FADERVÅR, den mest tillærte og repeterte av alle kirkens bønner. Er det forsvarlig å gjenta disse ordene, år etter år, århundre etter århundre? Blir det ikke bare magi, samme gamle remsa? Dette er jo egentlig pietismens spørsmål: Den personlige avgjørelse: Du må mene noe med det! Selv om de forholder seg til hverandre med ironisk distanse er postmodernismen og pietismen i nær slekt.

Helt personlig (der kom det igjen!) synes jeg det ville være befriende å slippe å alltid måtte "mene så mye med det." Dette er Jesus sin bønn. Jeg satser på Jesus og flytter inn i hans ord, inn i hans bønn. Det kan jeg gjøre også på de dagene jeg ikke føler dem, ikke forstår dem.

Å flytte inn i en bønn

Så, i neste omgang vet jeg at nettopp FADERVÅR, fordi den er Jesu egen bønneundervisning, er stor nok til å romme alt mitt: Den har plass til min tilbedelse og min nød, den har plass til min skam og min kjærlighet til andre. Den har plass til himmel og jord. Den er kort og stram, men trenger ingen supplement. De gamle ordene kan være et hus å bo i, et hus å vende tilbake til. Jeg har selv opplevd å be FADERVÅR på originalspråket (norsk!) med gamle utvandrede, norskåttede i Minnesota. En 91 år gammel kvinne hadde hatt norsk konfirmasjonsundervisning i en liten præriekirke på 20-tallet, men ikke siden snakket norsk. Da det viste seg at Hospice-presten hun fikk besøk av på sitt dødsleie, snakket norsk, ble det knyttet bånd langt tilbake. Hun husket ennå de gamle ordene som hennes mor og hennes konfirmantprest hadde lært henne.

Tekst og budskap

Vår tekst er en del av Bergprekenens disippel-undervisning og bønner er plassert inn i en ganske bestemt sammenheng. Det er hykle-riets farer som er foranledningen. Jesus advarer, med sterk brodd mot fariseerne, mot å vise fram sin fromhet i det offentlige rom. Det er ikke fromheten det er noe galt med, men behovet for å demonstrere den gjennom sin gavmildhet (6,2-4), sin bønn (5-6) og sin ord-rikhet (7-8). I parallellen hos Lukas (Luk 11,1-4) er det derimot ikke fariseernes hykleri som er foranledningen til FADERVÅR. Der er det disiplene som spør om han kan lære dem å be. Vår tekst starter med vers 6, selv om det vel ville vært mer naturlig å starte enten med vers 5 eller med vers 7.

v.6-7 gir en instruksjon knyttet opp mot lønn-kammeret som sted for bønner. Dette har forbilder i GT (2.Kong 4,33; Jes 26,20 m.fl.) Så blir det advart mot oppramsing av mange ord. Mange ord er unødvendig, den gode Far vet jo allerede hva dere trenger! Kanskje er det et paradoks at nettopp den bønner som skulle være motstykket til lange oppramsinger, av noen oppleves som en lang oppramsing i seg selv. Dette kan jo bli et pedagogisk poeng i pre-kenen: FADERVÅR skulle være og er det mot-satte av oppramsing!

Inndelingen av FADERVÅR kan gjøres på flere måter. Jeg velger å se tiltalen i be-gynnelsen og doksologien til slutt som rammer rundt en 2-delt bønn. Doksologien (v.13b) vurderes ofte som et senere tillegg og finnes heller ikke i Lukasversjonen.

Tiltale: v.9a angir tiltalen i bønner, og gir farge til et stort og variert gudsbilde. Gud er både vår egen nære Far og Han som er i himmelen. De fleste av oss har vel landet på en eller annen tiltale i vårt daglige bønneliv: Kjære Jesus, Kjære Gud, Himmelske Far, Gode Gud, Far, Herre. Kanskje vi varierer en del uten å tenke så mye over det. Tiltalen i FADERVÅR tar vare på både intimiteten og opphøvelsen.

Del 1: v.9b-10 utgjør bønnens første del. Her bes det på sett og vis på Guds vegne. De 3 bønnene sikter mot virkeliggjørelsen av Guds hellighet, rike og vilje. Nå kan vi godt si at både Guds hellighet, Guds rike og Guds vilje allerede er tilstede. Men vi ber om at Guds navn

skal holdes hellig hos oss, at Guds rike skal vinne fram i oss og at Guds vilje skal skje med/ved oss.

Del 2: v.11-13a utgjør bønnens andre del. Her er lyset satt på det som er menneskenes behov: brød, tilgivelse, fristelse, ondskap. Nærkon-teksten for bønner om daglig brød kan gjerne være disiplenes egen situasjon når de sendes ut på evangeliseringsturné. Da levde de definitivt fra dag til dag. Seiere har denne bønner fått en universell betydning med politisk brodd på vegne av de undertrykte folk som holdes nede i fattigdom og sult. De neste bønnene knytter vår erfaring av skyld og ondskap til Guds for-sonende frelsesverk. La oss ikke bli forlatt i vår skyld og i våre fristelser! Frels oss fra det onde!

Doksologi: v.13b blir ofte sett som et liturgisk tillegg, etter forbilde fra tekster i Salmenes bok. Vi avslutter vår bønn med å gi æren til Ham som tilkommer all makt og ære.

I frigjøringsteologien er FADERVÅR en kjer-netekst. Det er særlig forholdet mellom del 1 og del 2 som står i fokus: *"The two parts constitutes the one prayer of Jesus. God is not just interested in what belongs to him: his name, his kingdom, his divine will. He is also concerned about our affairs: Bread, forgiveness, temptation, evil. Likewise we are not just concerned with what is vital to us: bread, forgiveness, temptation, evil. We are also open to the Father's concerns: sanctification of God's name, the coming of God's kingdom, the realization of God's will. What God unifies - our preoccupation with him and our preoccupation with our own needs - let no one put asunder The two together constitutes the material of the prayer, supplication and praise. This is why we regard the Lord's Prayer as the prayer of integral liberation."* (Leonardo Boff, brasiliansk fransiskaner, professor og frigjøringsteolog.)

På vei mot en preken

5.søndag etter påske har et tydelig fokus på bønn. Det betyr at tema for preken allerede er gitt. Men teksten, som denne søndagen vil gi gjenkjennelse hos tilnærmet hele menigheten, kan åpne for forskjellige innfallsvinkler. Jeg tror ikke jeg ville valgt en generell tema-preken om bønn, men kanskje heller en preken som ligger tettere opp til tekstens spesielle kontekst og virkningshistorie. Hvorfor er FADERVÅR en god bønn i motsetning til måten

fariseerne ba på? Og hvordan kan vi unngå at FADERVÅR også ender opp som ei remse som *likner* fariseernes måte å be på? Vi skal slippe å havne i pietismen eller postmodernismens ekthetstyranni. Samtidig vil vi på ny lete oss fram til denne bønnens dype og frigjørende mening.

Vi har mange gode hjelpere i jakten på FADERVÅRS dype og frigjørende mening. Nærliggende er det å bruke Luthers forklaringer i den lille katekisme. Der hvor vi har en menighet som er motivert, kan det være flott å si noe om at vår kirke har noe som heter bekjennesskrifter!

Prekenskisse 1

1. Pater hemån.....(presten ber Fadervår på gresk) Å be Fadervår på gresk kan virke meningsløst for menigheten. Men er det kanskje like mye abrakadabra når vi mumler i vei på norsk? Hva gjemmer seg i disse kjente ordene?
2. Fadervår rommer hele Gud. Det er plass til et stort og nyansert gudsbilde i denne bønnen. Den nære og den opphøyde. Den som oppretter sitt rike, både her og nå og i fullendelsen
3. Fadervår rommer hele meg. Det er plass til alle mine erfaringer, alle mine lengsler og all min tilbedelse i denne bønnen. Jeg skal slippe å alltid bære ordene. Jeg kan la ordene bære meg.
4. For riket er ditt, og makten og æren i evighet. Amen.

Prekenskisse 2

1. Innledning om FADERVÅRS betydning og virkningshistorie i kirken. Denne bønnen vet vi bes hver søndag, på alle språk, på alle steder, i enhver gudstjeneste.
2. Enkel katekismepreken etter Luthers oppdeling i 7 bønner.
3. Avslutning der bønnen bes sakte, med pauser mellom leddene.

SJUR ISAKSEN
Universitetslektor, MF

Kristi Himmelfartsdag

25. mai 2006

Apk. 1,1-11

Øvrige tekster: Ps. 110,1-4 og Ef. 1,17-23

Om Apostlenes gjerninger

Apostlenes gjerninger står i en særstilling i NT. Det har iblant vært omtalt som "det femte evangelium", og dagens tekst er det eneste tilfelle der man henter en evangelietekst fra andre bøker enn de fire som til vanlig bærer betegnelsen evangelium. Dette lar seg forsvare fordi Jesus fremdeles er fysisk og legemlig til stede blant sine disipler i denne teksten som markerer avslutningen av frelsesåpenbaringen i Kristus.

En enstemmig kirkelig tradisjon oppgir Lukas som forfatter av boken, og forfatteren selv knytter tydelig an til det evangelieskriftet som bærer Lukas' navn. Henvisningen til Maria i kap. 1,14 tyder også det samme felles forfatterskapet av disse to bøkene.

Til teksten

Himmelfartsteksten går på mange måter rett inn i den debatten som dukket opp tidligere i år, om hvorvidt Jesu oppstandelse er å forstå som en legemlig og fysisk realitet eller kun som en åndelig opplevelse. For Lukas er det viktig å fremheve nettopp det legemlige og fysiske ved oppstandelsen. I vers 4 understrekes det at "... Han spiste sammen med dem" (jfr. også Luk. 24,42f!), og i Luk. 24, 39 siterer han Jesus som sier: "Ta på meg og se! En ånd har ikke kjøtt og bein som dere ser at jeg har.". Også Johannes understreker den samme opplevelsen av å stå overfor en fysisk realitet, og skal vi i det hele tatt ta det bibelske vitnesbyrdet om Jesu oppstandelse på alvor, kan vi ikke annet enn å legge vinterens debatt død en gang for alle og godta at Jesu disipler opplevde en fysisk og legemlig realitet da de møtte Den Oppstandne. Og hvem er vi, at vi skulle sette oss til doms over en opplevelse som er minst like godt dokumentert som mye annet av det vi regner som historiske fakta? - og som vi i kraft av vår kristne tro endog må ha lov til å regne med at er sanksjonert av Den Hellige Ånd, i og med at den har fått plass i Den Hellige Skrift?

Lukas tidfester hendelsen til 40 dager etter oppstandelsen (egentlig til den 40. dagen), som avslutningen på en periode der Jesus hadde gitt dem "mange klare bevis på at Han levde. Det greske ordet TEKMERION er enda sterkere enn det som fremgår av oversettelsen: ugen-drivelige bevis.

Stedet er Oljeberget, og rammen er, som så ofte ellers, måltidet. Det er i det hele tatt påfallende hvor sentralt måltidet er i Lukas' beretning om fellesskapet mellom Den Oppstandne og Hans disipler (jfr. Luk. 24,30ff, Luk. 24,41ff). Aner vi her Marias versjon av beretningen - slik vi gjør det i begynnelsen av Lukas-evangeliet?

I samtalen peker Jesus frem mot oppfyllelsen av det døperen Johannes snakket om, at Han som Johannes pekte ut, skulle døpe med Den Hellige Ånd. Pinsedagen rykker med andre ord tett inn på livet, og disiplene som ennå ikke har fattet rekkevidden av Jesu gudsrikesbudskap som et universelt budskap for alle mennesker, er naturlig nok opptatt av om dette innebærer det jødiske folkets (makkabeiske) håp om nasjonal frigjøring. Jesus avviser disse spekulasjonene og antyder i sitt svar at når Helligånden kommer, skal de endelig se tingene i sin rette sammenheng. Legg merke til hvordan Jesus i v. 8 sprenger grensene for den jødiske tankegangen! Her sies det konkret at det apostlene skal være vitner om, skal ut til alle mennesker, endog til samaritanene, ja så langt der overhodet finnes mennesker (jfr. Matt. 28,19 / Mark. 16,15;20 / Luk. 24,47 / Joh. 17,18)

Omtalen av selve himmelfarten gjenlyder av Jesu egne ord (Joh. 3,13): "Ingen annen er steget opp til himmelen enn Han som er steget ned fra himmelen: Menneskesønnen." Den eneste detaljen som oppgis, er skyen, og dermed er vi tilbake i den GT'lige forestillingsverdenen der skyen er symbolet på den usynlige Guds nærvær hos sitt folk. Han blir borte, men Han er likevel til stede!

Poenget i himmelfartsberetningen er ikke å gi en geografisk plassering av den himmelske verden eller å sanksjonere ett bestemt verdensbilde. Hovedsaken den gang som nå var å gi uttrykk for at Guds himmel var skjult og usynlig. Vi trenger ikke å gripe til all verdens bortforklaringer når vi skal forkyne

himmelfarten for moderne mennesker. Poenget er at Jesus nå forlater den jordiske tilværelsen og går over i den guddommelige verden. Hvorfor gjøre det vanskeligere enn nødvendig?

Og samtidig får apostlene løftet: Det kommer en dag da Han igjen skal være synlig til stede hos sitt folk. Igjen er Lukas velsignet nøktern i sin beskrivelse. Han går ikke inn på senjødedommens fargerike spekulasjoner om englenes vesen og utseende. Han beskriver her som i påskedagsberetningen kort og godt to menn i skinnede, hvite klær. De er budbærere, og det er ikke de, men budskapet som er hovedsaken.

På samme måte som ved Jesu grav ("Hvorfor leter dere etter den levende blant de døde?"), innleder de med et irettesettende spørsmål: "Hvorfor står dere og ser opp mot himmelen?" Det har ingen hensikt å fortape seg i nostalgi! Han skal komme igjen, og i mellomtiden er apostlene - og deres etterfølgere i Kirken - frie til å gå ut til den oppgaven Han har gitt dem. Og dermed er vi kommet frem til vår egen situasjon, som apostlenes etterfølgere i vår tid. Vi har en oppgave gitt oss av Herren selv. La oss frimodig gjøre det Han har sagt i visshet om at når oppgaven er fullført, kommer Han igjen.

Til dagen og gudstjenesten

Lukas' datering er begrunnelsen for vår feiring av himmelfarten nettopp på denne dagen, den 40. påskedagen. Mange opplever dagen problematisk, og den drukner lett i en av mai-månedens mange, små vårferier. Men dagen er viktig for oss som kristen Kirke. Nettopp fordi Herren for opp til himmelen, kunne Han be Faderen sende Ånden - eller satt på spissen: uten himmelfarten ingen pinse, ei heller noen kirke (jfr. Joh. 16,7)!

Himmelfartsdagen er den siste dagen påskelyset skal brenne. I 40 dager har det synliggjort Den Oppstandnes legemlige og fysiske nærvær blant apostlene. Mange steder avsluttes dagens gudstjeneste med at lyset slukkes - etter velsignelsen, men før menigheten forlater kirken.

Mange steder arrangeres det stevner denne dagen, ofte med fokus på misjon - ingen dårlig måte å feire en dag der tekstenes fokus så

tydelig er rettet mot utbredelsen av evangeliet til alle verdens ender. Men la ikke budskapet drukne i det sosiale! Det er for å feire og tilbe Den Oppstandne og Himmelfarne vi har fått denne dagen i kirkeåret. Det er i Hans navn og drevet av Hans Hellige Ånd vi skal bære ut budskapet.

Med tanke på Lukas' sterke fokusering av måltidsfellesskapet med Den Oppstandne som det sted der oppdraget tildeles og hvorfra apostlene sendes ut, blir det nærmest utenkelig å ikke feire måltidsfellesskapet med Den Oppstandne på denne dagen. La oss ikke gjøre oss strev og uro med mange ting. Ett er nødvendig, og la oss ikke ta den gode del fra våre menigheter (jfr. Luk. 10,41f) - eller i klartekst: Nattverden er umistelig også på denne dagen, uansett hvor gudstjenesten feires. Intet annet måltidsfellesskap kan erstatte det måltidsfellesskapet der Herren selv er vert!

Til prekenen

1. BOGA NJET! Ingen Gud! Jurij Gagarins svar da han etter historiens første romferd ble spurt om han så Gud der ute, er velkjent. Og han hadde rett! Vi kan lete så mye vi vil, blant stjerner og kloder i verdensrommet, uten å finne hverken Gud eller Jesus ved Hans høyre side. For det bibelske begrepet "himmel" har intet med det geografiske begrep ved samme navn å gjøre. Når Bibelen bruker begrepet "himmel", er det for å beskrive en virkelighet vi mangler forutsetninger for å fatte og erfare, en virkelighet der de grenser vi er bundet av, ikke eksisterer. Dette er viktig å få frem, nettopp fordi kristentroens motstandere så ofte gjør seg lystige over det verdensbilde vi møter i Bibelen: en flat verden med himmelen som en hvelving over. De velger å overse at Bibelen aldri sier at det er slik verden faktisk er. Men dette var det bilde mennesker den gang hadde av verden, og det fantastiske med Gud er at Han alltid henvender seg til mennesker i et språk de er istand til å fatte og forstå. Mennesker har til alle tider levd i bestemte geografiske, historiske, sosiale og politiske rammer. Skal vi gjøre oss forstått overfor andre mennesker, må vi bevege oss innenfor de

rammer de lever i. Ellers blir det vi prøver å si, meningsløst. Slik måtte Jesus tale og handle innenfor de rammer Hans samtidige levde i, om Han skulle få dem til å fatte at Han vendte tilbake til Faderen. For dét er Himmelfartsdagens budskap: Kristus har vendt tilbake til sin Far og inn tatt den plass på Guds trone som Han vant med sin død og oppstandelse. Men Han har ikke overlatt oss til oss selv. Tvert om! Nettopp fordi Han Himmelfartsdagen river seg løs fra historiens og geografis bånd og grenser, kan Han være oss nær til enhver tid og på ethvert sted - samtidig! Og vi som lever i helt andre rammer enn den gang, trenger dette nærværet like mye som Hans samtidige gjorde. Derfor er himmelfartsdagens budskap like aktuelt for oss som må leve i relativitetsteoriens åpne, anskuelige verdensbilde.

2. Kristus er Konge! Alt er Ham underlagt. Han har uinnskrenket makt over himmel og jord, enten vi vil det eller ei, ikke for å dømme og terrorisere sine motstandere, men for å gi håp til mennesker som ikke har skråsikre og hovmodige svar på tilværelsens mysterier, slik representantene for den "vitenskapelige ateisme" og den "humane etikk" tror de har, mennesker som snubler seg gjennom en hverdag uten andre fremtidsutsikter enn død og grav, et håp som sprenger alle menneskeskapte grenser, ja, selv den grense som heter døden, der ellers alt håp stanser.

Salmeforslag:

197 | 199 | 205,1 | 202 | 231 | 274 | 634 | 196

EYOLF BERG
Prest, redaksjonssekretær i LK

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

SØKERE

Stavanger bispedømme

Søkerliste til embetet som prost i Indre Helgeland prosti i Sør-Hålogaland bispedømme.

1. Guttormsen, Inger Lise, sokneprest i Røssvoll og Nevernes, f. 1966
2. Kildal, Martin, Rådgiver i Trygdeetatens Arbeidslivssenter Nordland, f. 1952
3. Theimann, Brit Karin, sokneprest i Vega prestegjeld, f. 1955

LEDIGE STILLINGER

Hamar bispedømme

Det er ledig 2 stillinger som sokneprest med Hamar domprosti som tjenestedistrikt og med hhv. Romedal og Stange sokn som tjenestested (begge i Stange kommune) og særskilt arbeidsområde.

Prostiet organiseres nå i henhold til nye tjenesteordninger for prost og menighetsprest.

Ledelse, samarbeid og samhandling vil være viktige egenskaper knyttet til stillingene.

Målform i begge sokn er bokmål. Søkere må opplyse om de behersker begge målføre.

Kommunen - fellesråd og organisasjon mm

Stange kommune har 18.500 innbyggere med tettstedet Stange som administrasjonssentrum.

Kommunene er en vekstkommune med variert næringsliv og har en strategisk beliggenhet sør for Hamar med gode kommunikasjoner og kort vei til Oslo lufthavn, Gardermoen. I Stange ligger også barneskoler, ungdomsskoler og videregående skole. Her er også et rikt tilfang av sosiale og kulturelle aktiviteter.

I kommunen er det 3 prestegjeld: Stange (med Tangen og Stange sokn), Romedal (med Vallset og Romedal sokn) og Ottestad.

De fem soknene som betjenes av 6 prester, har til nå utgjort ett av tre teamområder innen domprostiet og slik vært en del av domprostens ledelse av prestatjenesten. Prestene har faste teammøter med tekstsamtale og drøfting av felles prosjekter, særlig knyttet opp mot konfirmantarbeidet, koordinering av ferie og fritid, fordeling av ulike tjenester med mer. Også i prostiet arbeides det aktivt med faglig utvikling. Når ny tjenesteordning for prester er implementert, vil samarbeid og samhandling i teamet bli vektlagt, og endring av ansvars- og arbeidsoppgaver kunne skje iht tjenesteordningen.

Innen fellesrådets område (Stange kommune) er det tilsatt kirkeverge, 1 konsulent i halv stilling, 1 sekretær for prestene, 6 prester, 3 organister i hel stilling og 1 deltids organist og 5 heltids kirketjenere.

Stange Menighetssenter som ligger midt i Stangebyen, er administrativt sentrum for menighetene innen fellesrådets område. Her

er det kirkesal og menighetslokaler, lokaler for Åpen barnehage og kontorer for kirkeverge, kirkevergekonsulent, sekretær for alle prestene og kontor for soknepresten i Stange. De administrative rutinene er gode og ledes fra Stange kirkekontor. All kirkebokføring for de fem soknene utføres også her. Sekretær for prestene mottar og koordinerer alle meldinger om kasualia og andre kirkelige tjenester og handlinger.

Soknene i Stange kommune arrangerer felles konfirmantleir, pilegrimsvandring og ledertrainingskurs. De samarbeider også om Kirkens Nødhjelps årlige Fasteksjon. Ellers er konfirmantarbeidet lagt opp lokalt med oppstart i september/oktober og avslutning i mai/juni.

Sokneprest i Stange

Stange sokn (3800 innb) er ett av de fem soknene innen Stange kommune. Soknepresten sitter i Stange menighetsråd. Stange kirke er en middelalderkirke fra tidlig 1200-tall. Stange Menighetssenter som ligger midt i Stangebyen, er administrativt sentrum for menighetene innen fellesrådets område. Her er det kirkesal og menighetslokaler, lokaler for Åpen barnehage og kontorer for kirkeverge, kirkevergekonsulent, sekretær for alle prestene og kontor for soknepresten i Stange. Soknepresten er fast medlem i styret for Stange Menighetssenter og har hatt et administrativt ansvar for senterets drift. Soknepresten har kontor i menighetssenteret.

Arbeidsfordeling og arbeidsområder

I noen grad er arbeidsoppgaver i prestegjeldet (Stange og Tangen sokn) fordelt mellom prestene etter kompetanse og interesse. Dette gjelder i særlig grad prosjekter gjennom konfirmantåret, institusjonstjeneste og diakonale tiltak. Denne fordeling vil bli videreført og utviklet i samarbeid med resten av preste-teamet i Stange når ny tjenesteordning blir implementert.

Når det gjelder kasualia er tjenesten p.t. satt opp med 14 dagers turnus mellom prestene i Stange og Tangen sokn. Det legges vekt på at det innen denne turnusen skal være 1 uke med mulighet for studium og egenutvikling.

Soknepresten har i tillegg til gudstjeneste-arbeidet, ansvar for gudstjenester og andakter

ved Stange sykehjem, kontakt og samarbeid med Stange skole og Stange ungdomsskole som begge ligger sentralt i Stangebyen. I Stange sokn ble det i 2005 holdt 52 gudstjenester på søn- og helligdager av totalt 56 (av disse var ca. 10 gudstjenester lagt til Stange Menighetssenter). Omkring 15 gudstjenester er spesielt tilrettelagt for ulike aldersgrupper/målgrupper. Sang og musikk i gudstjenestene forberedes i nært samarbeid med kantor.

Andre nøkkeltall fra statistikken er: Dåp 38, konfirmerte 24, vigslar 9 og gravferdshandlinger 46.

Mål og utfordringer for kirke- og menighetsliv i Stange

Det arbeides kontinuerlig med å utvikle både det musikalske, sanglige og liturgiske liv i gudstjenesten. Kantor og musikkutvalg er også aktive med å opprettholde og styrke konsertvirksomheten i kirken. Soknepresten er aktivt involvert i dette arbeidet.

Det vil være en stor oppgave å utruste andre medarbeidere til tjeneste med tanke på å involvere stadig flere mennesker som kan gi ansikt til det å være kirke i vår egen samtid.

Kirkevert- og tekstlesertjeneste involverer ca 35 personer, og det er et aktivt samarbeid med lag- og foreninger. Menighetsrådets ulike arbeidsutvalg er svært gode redskap i forhold til ungdomsklubb, psykisk utviklingshemmede, dåpsfamiliebesøkere og besøkstjeneste til eldre.

Det vil være viktig at soknepresten kan være med og inspirere, støtte og gi visjoner.

Stange menighet er også med i et dåpsopplæringsprosjekt i samarbeid med 5 andre menigheter og som skal implementeres i økende grad fram mot 2008.

Det er derfor ønskelig at søkere til stillingen er innstilt på kommunikasjon og samhandling med barn og unge for å utvikle den lokale folkekirke både i bredden og i dybden.

Barnefamilieene er i det hele tatt en sentral målgruppe i dåpsopplæringsarbeidet.

Bolig for soknepresten i Stange

Presteboligen ligger ved Stange kirke midt i Stangebygdas vakre kulturlandskap. Boligen som er fra 1765, har 580 m2 boflate fordelt på

to etasjer og ble grundig restaurert under riksantikvarens ledelse i 1982. I 1. etasje finnes hall, WC, kjøkken, 3 stuer og hjemmekontor og i 2. etasje 4 store soverom, bad, to WC og en stor sal (sommerstue?!). Dobbel garasje. Hage med frukttrær, bærbusker og blomsterbed omkranser boligen.

Sokneprest i Romedal

Romedal sokn (ca. 3.500 innb) er ett av de fem soknene innen Stange kommune. Soknepresten sitter i Romedal menighetsråd. Befolkningen bor for det meste spredt, men avstandene er likevel relativt korte. Romedal kirke er en enskipet steinkirke fra 1887. I tillegg ligger Hekne skolekapell som ble vigslet i 1990 i soknet. I Hekne kapell holdes det gudstjeneste ca. 1 gang pr. mnd. Dessuten holdes det enkelte gudstjenester på grendehus og noen friluftsgudstjenester om sommeren. Soknepresten har kontor i Romedal sentrum sammen med organisten i Romedal og Vallset.

I tillegg til Romedal kirke brukes også Romedal kapell (som ligger like ved siden av kirken) til enkelte begravelser. Kapellet benyttes også til konfirmantundervisning, søndags-skole, kirkekaffe og andre menighetssamlinger som sangkvelder mv.

Arbeidsfordeling og arbeidsområder

I noen grad er arbeidsoppgaver i prestegjeldet (Romedal og Vallset sokn) fordelt mellom prestene etter kompetanse og interesse. Dette gjelder i særlig grad prosjekter innenfor konfirmantarbeidet, barne- og ungdomsarbeid (hvor barnekor er hjemmehørende i Vallset mens gospelkoret er for begge sokn), institusjonstjeneste og diakonale tiltak. Denne fordeling vil bli videreført og utviklet i samarbeid med resten av presteteamet i Stange når ny tjenesteordning blir implementert.

I Romedal sokn ble det i 2005 holdt 31 gudstjenester på søn- og helligdager av totalt 41. 11 gudstjenester var spesielt for barnehage- og skolebarn. Sang og musikk i gudstjenestene forberedes i nært samarbeid med kantor og det er tradisjon for et nært samarbeid med skolene og mange årlige besøk i klasser. Andre nøkkeltall fra statistikken er: Dåp 23, konfirmerte 34, vigslar 5 og gravferdshandlinger 36.

Når det gjelder kasualia er tjenesten p.t. organisert med ukentlig turnus mellom prestene i Romedal og Vallset sokn.

Mål og utfordringer for kirke- og menighetsliv i Romedal

Det arbeides kontinuerlig med å utvikle både det musikalske, sanglige og liturgiske liv i gudstjenesten. Kantor og musikkutvalg er også aktive med å opprettholde og styrke konsertvirksomheten i kirken. Soknepresten er aktivt involvert i dette arbeidet. 15 frivillige medarbeidere er involvert i gjennomføringen av gudstjenestene som tekstlesere, klokkere mv. og det er et aktivt samarbeid med lag- og foreninger.

Det vil være en stor oppgave å utruste andre medarbeidere til tjeneste med tanke på å involvere stadig flere mennesker som kan gi ansikt til det å være kirke i vår egen samtid.

Det vil være viktig at soknepresten kan være med og inspirere, støtte og gi visjoner. Det er derfor ønskelig at søkere til stillingen er innstilt på kommunikasjon og samhandling med alle aldersgrupper for å utvikle den lokale folkekirke både i bredden og i dybden.

Bolig for soknepresten i Romedal

Romedal prestegård er bygget i 1800 og er på om lag 440 m² fordelt på 2 etasjer. Bygningen er relativt godt isolert og har gjennomgått en god del vedlikehold for ikke altfor lang tid tilbake. I første etasje finnes hall, WC, tre stuer, et rommelig hjemmekontor og stort kjøkken. I andre etasje finnes 7 soverom i tillegg til bad/wc samt ytterligere et kombinert bad/wc/vaskerom. Hagen, som inklusive en liten kjøkkenhage og noen bærbusker er på om lag 4 mål, er godt vedlikeholdt. I tillegg til hovedbygning finnes en enkel garasje, stabbur og vedskjul/uthus.

Felles for begge stillinger gjelder:

Til begge stillinger er det knyttet boplikt. Husleie og boforhold reguleres av de til enhver tid gjeldende regler for tjenesteboliger. De som blir tilsatt må rette seg etter disse regler og de bestemmelser som måtte bli truffet om leie, bruk og eventuell flytting av

bosted. Tjenestebolig for prester er tjenestebolig i henhold til husleielovens § 11.3. Dette gir leieren færre rettigheter enn ved leie av annen bolig.

Stillinger er lønnet i stillingskode 0930 sokneprest i l.tr 51 - 63. Innskudd til Statens pensjonskasse. Tjenestetelefon, skyssgodtgjørelse og tilskudd til tjenestedrakt dekkes av bispedømmerådet etter de til enhver tid gjeldende satser. Tilsetning skjer i henhold til gjeldende lov- og regelverk for tilsetning i staten, samt Tjenesteordning for menighetsprester. De som tilsettes må rette seg etter endringer i ansvars- og arbeidsoppgaver samt tjenstedistrikt som i fremtiden kan gjennomføres innenfor lov-, regelverk og ny tjenesteordning for menighetsprester i Den norske kirke.

Nærmere opplysninger om stillingene kan fås ved henvendelse til hhv sokneprestene i Romedal (tlf.: 464 23 941) og Stange (tlf. 932 97 631), til Hamar domprost (tlf. 625 10 550) eller til Hamar Bispedømme-kontor (tlf.: 625 50 350).

Søknad med CV, vitnemål, referanser og attester sendes Hamar bispedømmeråd, Postboks 172, 2302 Hamar innen 5. mai 2006.

Stavanger bispedømme

Kapellan i Sandnes prosti med Hana sokn som tjenestested.

Hana sokn omfatter Hana bydel i Sandnes, og ligger nordøst for sentrum - nær fine områder for friluftsliv og rekreasjon. Bydelen har ca 7200 innbyggere. Av disse er ca 6000 medlemmer av Den norske kirke.

Hana sokn/prestegjeld ble opprettet i 1997, samtidig med at Hana kirke ble vigslat og tatt i bruk.

Staben omfatter: sokneprest, kapellan, administrasjonsleder (100%), organist/menighetsmusiker (50%), menighetspedagog (50%),

ungdomsarbeider (50%), sivilarbeider (100%), og renholder (80%). Vaktmester- og kirketjeneroppgaver ivaretas av frivillige. I tillegg kommer styrer og to pedagogiske medarbeidere i Tripp Trapp Åpen Barnehage, til sammen 170 %.

Hana menighet vil være et møtested for tro og liv. Nytt menighetsråd er sammen med staben inne i en prosess med gjennomgang av menighetens samlede visjon og strategi. Menighetslivet er aktivt, med mange frivillige medarbeidere. Menigheten profilerer seg gjennom et variert gudstjenesteliv (gjennomsnittlig deltakelse på hovedgudstjeneste i 2005 var 160), vektlegging av dåpsopplæring/barnearbeid, herunder Åpen Barnehage, husfelleskapsgrupper/voksenundervisning, misjonsengasjement og nettverksbyggende ungdomsarbeid (Ung Kirke).

Menigheten ønsker å ha arbeid rettet mot ungdom og unge familier som satsingsområde, samtidig som menigheten også har store diakonale utfordringer. Menigheten har et godt samarbeid med skolene og barnehagene, spesielt i forbindelse med høytidene. Rovik Bo -og aktivitetssenter med ca 75 plasser ligger nær kirken og betjenes av prestene i Hana.

Hana kirke er et naturlig og samlende sentrum for menighetsarbeidet. Innenfor menighetens grenser finnes også bedehuset Betel som brukes av de lutherske organisasjonene. Sandnes Lutherske grunnskole (DELK), Sandnes Baptistkirke, Adventkirkens skole- og kirkesenter, og menigheten Levende Ord Jæren holder til i bydelen. Dale mottakssenter for asylsøkere med vel 300 beboere ligger i menigheten, og representerer sammen med andre innvandrere i bydelen en stor utfordring til omsorg og kontaktskapende arbeid.

Antall kirkelige handlinger i 2005: Dåp: 55, konfirmanter 84, vigslar 6, gravferder 45.

Kapellane inngår i arbeidsfellesskapet i staben og får ansvar for gudstjenester, kirkelige handlinger etter turnus, og sjelsorg. Kapellane har hovedansvar for menighetens konfirmantarbeid, og deltar sammen med andre i staben i kontakten med skoler og barnehager, og med ledere i barne- og ungdomsarbeidet.

Vi ønsker en person som

- er samarbeidsorientert
- forholder seg positivt og engasjert til vedtatte planer
- tar initiativ og er fleksibel
- kan kommunisere godt med ulike grupper både innad i kirken og utad

Personlig egnethet vil bli vektlagt.

Målformen er bokmål.

Arbeidsgiver vil kunne stille stor og sentral tjenestebolig til disposisjon i tjenstedistriktet.

Stillingen lønnes som kapellan i ltr. 44 - 59. Vanlige regulativmessige godtgjørelser. Skyss og telefongodtgjørelse etter offentlige satser. Pensjonsinnskudd.

Tilsettingen skjer på de vilkår som til enhver tid gjelder og den som tilsettes må rette seg

- a. etter endringer i lover, tariffavtaler, reglement m.v. samt
- b. avgjørelser som kan influere på tjenestens gjøremål og tjenstedistrikt.

Opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til sokneprest Arne Dag Kvamsøe, tlf. 51 68 58 30 eller til stiftsdirektør Åge Bognø, 51 84 62 70.

Søknaden skal inneholde CV, med h.h.v. kronologisk avgivelse av utdanning og praksis, samt vitnemål, attester og opplysninger om referansepersoner.

Søknaden sendes Stavanger bispedømme-kontor, postboks 629, Sentrum, 4003 Stavanger, innen 5. mai 2006.

Møre bispedømme

Det skal tilsetjast sokneprest i Sandøy med Molde domprosti som tenestedistrikt og Sandøy sokn som særskilt arbeidsområde.

Soknet høyrer til Aukra prestegjeld og inngår i eit samarbeidsområde med Aukra og Midsund sokn. Som ei treårig prøveordning har Møre bispedømmeråd vedteke at soknepresten i Sandøy skal ha 25 % av tenesta si i

Haram og Vatne prestegjeld i Nordre Sunnmøre prosti. Denne tenesta vil for ein stor del bli knytt til Fjørtoft sokn og vert lagd til rettes etter avtale mellom domprosten og prosten i Nordre Sunnmøre prosti. Ordninga har med ressursfordeling og kommunikasjon å gjere, og det vil bli vurdert å gjere henne permanent. Soknepresten i Sandøy er i all si tenesteutøving underlagt domprosten.

Aukra prestegjeld, som etter nyorganisering av prestetenesta framleis blir eit eige samarbeidsområde, femner om dei tre øy-kommunane Aukra, Sandøy og Midsund med til saman 6292 innbyggjarar. Soknedelinga fylger kommunegrensene. Det er 6 kyrkjer i samarbeidsområdet og til saman 9 preikestader. Det vil vere tre sokneprestar i dette området, med bustad i kvar sitt sokn. Kommunikasjonsmiddel i området er bil, ferje og båt. I samarbeidsområdet Haram og Vatne med fem sokn er det permanent tre prestar i full stilling. Fjørtoft sokn ligg eit kvarters ferjereise frå Harøya og har ca 230 innbyggjarar.

Sandøy sokn har eit folketal på 1270. Av desse bur 1172 på Harøy/Finnøy. Det er om lag to timars reisetid til Molde eller Ålesund med ferje/bil. Det er to kyrkjer, på Sandøy og på Harøy. Sandøykyrkja er ei åttekanta kyrkje frå 1812. Harøy kyrkje er 61 år, nyoppussa med kyrkjekjellar og diverse kontor. På Harøya er det gudsteneste annakvar søndag. Kyrkjesøknaden er prosentvis svært god. Det er mange barnefamiliar på gudstenestene. På Sandøya er det gudsteneste om lag ein gong i månaden. Det er og preikestad på Orten og på fiskeværret Ona.

Det er sjukeheim på Harøy, presten gjer teneste her annakvar veke. Soknet har kombinert barne- og ungdomsskule. Samarbeidet med skulen er godt.

Utanom soknepresten er det tilsett kontor i halv stilling. Det er vidare kyrkjetenar i heil stilling, diakoniarbeidar i delstilling, kyrkjeverje i halv stilling. Kyrkjelydskontoret ligg i kommunehuset på Steinshamn på Harøya, medan presten har kontor i bustaden på Myklebust. Ein vurderer å flytte også prestekontoret til kommunehuset.

Diakonitualet står for eit omfattande diakonalt arbeid, med mellom anna aktivitetsdag

for eldre. I soknet er det kristeleg arbeid som dekkjer alle aldrar, og det er mange frivillige medarbeidarar i kyrkjelyden. Det Norske Misjonsselskap har mange foreiningar. Kyrkja har kanalisert mykje av sitt arbeid gjennom desse. Samarbeidet med bedehuset og indremisjonen fungerer og svært godt.

Presten har konfirmantundervisninga i kyrkja. Konfirmantane deltek med tenesteoppgåver i gudstenesta og på andre måtar.

Sandøy er ei attraktiv og triveleg øykommune. Her er eit rikt song- og musikkliv og idrettsliv. Alle servicetilbod er godt utbygde med god barnehagedekning, lege, tannlege, fysioterapeut, post, bank og anna. Her er mange naturperler, ein barsk natur og svært gode høve for jakt og fiske. Det er så godt som full sysselsetting i kommunen med små og store mekaniske bedrifter, aktivt fiskarmiljø og mange veldrivne gardar. Kommunikasjonane er godt utbygde. I tillegg til ferje nyttar presten skyssbåt ved besøk på øyane.

Målforma i teneste, skule og kommune er nynorsk. Søkjarar må opplyse om dei kan nytte begge målformer.

Tenestebustaden er ein kommunalt eigd, moderne, god og velhalden bustad på tre etasjar frå 1995. Han ligg fint til i eit bustadområde på Myklebust på Harøya. Det er fire soverom i tillegg til gjesterom. Det er eige opphaldsrom utanom stova, to bad og separat WC. Huset er elektrisk oppvarma, men med peisomn i stova. Det er offentleg preste-kontor i kjellarhøgda. Til bustaden høyrer garasje.

Møre bispedøme har etablert tilbod om arbeidsvegleiing (ABV). Utdanna vegleiarar vert oppmoda til å søkje.

Stillinga vert løna etter hovudtariffavtalen i staten, stillingskode 0930 Sokneprest, løns-trinn 51-63. Innskot i Statens Pensjonskasse. Godtgjersler og tilskot etter dei vilkår som til kvar tid er fastsette. Den som vert tilsett, må rette seg etter a) endringar i løver, tariff-avtalar, særavtalar, reglement m.v., her også spørsmål om tenesteordning, beredskaps-ordning, tenestebustad og husleige, og b) avgjerder som kan ha verknad på gjeremåla i tenesta.

Nærare opplysningar om stillinga hos domprosten i Molde, tlf. 71 11 14 60, eller

Sandøy kyrkjekontor, tlf. 71 27 79 90. Sjå også kommunen si heimeside: www.sandoy.kommune.no.

Søknader med CV, referansar og rettkjende kopiar av vitnemål og attestar må vere komne til Møre bispedømmeråd, Julsundvegen 13, 6412 Molde, innan 24.04.2006.

Møre bispedømme

Det er ledig stilling som sokneprest i Norddal sokn med Austre Sunnmøre prosti som tenestedistrikt.

Austre Sunnmøre prosti ligg på begge sider av Storfjorden og femner om kommunane Norddal, Skodje, Ørskog, Stordal, Sykkylven og Stranda med til saman ti sokn. Soknepresten i Norddal har Norddal som særskilt arbeidsområde, men skal gjere teneste i eit samarbeidsområde med prestane i Skodje, Ørskog og Stordal sokn

I haust- og vårsemestret har prestane i prostiet jamleg kollegasamlingar med vekt på fellesskap, studium og drøfting av tenestespørsmål. På basis av ny tenesteordning vil ein styrkje dette vidare og gi nødvendig plass til felles planlegging og samarbeid i tenesta.

Norddal sokn utgjer Norddal prestegjeld og fell saman med Norddal kommune. Det omfattar bygdene Fjørå, Tafjord, Norddal, Eidsdal og Valldal med tettstaden Sylte, der kommunesenteret, kyrkjekontoret og prestebustaden ligg. Flatevidda er 940 km². Folketalet er ca. 1800 med omkring 434 husstandar i Valldal, Fjørå og Tafjord, 145 i Eidsdal og 70 i Norddal.

Fjordane og dei mektige fjellpartia skaper eit vakkert, vilt og variert landskap og gjev høve til eit allsidig friluftsliv. Deler av kommunen har nyleg kome med på Unesco si liste over områda med verdsarvstatus. Tafjordfjella er kjende mål for fjellturistar, og til den vakre Herdalen strøymer folk heile sommaren. Vegar og kommunikasjonstilhøve i kommunen er gode.

Idrettslaga jobbar aktivt og har ulike tilbod. I Valldal er det bowlinghall, og KFUK/KFUM driv trialklubbb. Kulturskule, kor og korps skaper eit bra song- og musikkliv, og 4H og helselag har sine verksemder.

I Norddal sokn ligg Sylte kyrkje på nordsida av fjorden og Norddal kyrkje på sørsida. Norddal kyrkje er ei vakker åttekanta kyrkje frå 1782. Ho vart restaurert til 200-årsjubileet. Kyrkja fekk nytt orgel i 1987. Sylte kyrkje vart restaurert i år 2000 og har m.a. fått heilt nye benker.

Frå Sylte til Norddal kyrkje er det ni km. I tillegg kjem ferje på 10 minutt. Til Tafjord er det 15 km. Gudstenester er likt fordelte mellom dei to kyrkjene. Det er varierende kyrkje-søknad.

Det er fire barneskular i kommunen, og i Eidsdal og Valldal ungdomsskular. Det er omsorgsbustader i Valldal, Eidsdal og Norddal. Valldal har også trygde- og sjukeheim. Der ligg også Muritunet behandlings- og opptrenings-senter. Det vert regelmessig halde andakter ved soknepresten på omsorgsbustadene og sjukeheimen.

Dei sosiale tilhøva er gode. Jordbruk er hovudnæringa med jordbærdyrking som eit betydeleg område. Særleg sommartid vert det og satsa mykje på turisme. Økonomien i kommunen har vorte dårlegare dei siste åra, noko kyrkja også merkar. Soknerådet har tenesteytingsavtale med kommunen på grav-ing.

Konfirmantundervisninga er delt i to med grupper på sørsida og nordsida og med konfirmasjon dei to siste søndagane i mai. Talet på konfirmantar varierer frå knapt 20 til 30 i året, men femner jamt heile årskullet. Det er to søndagsskular i soknet og eit barnekor på kvar side av fjorden frå fire år og oppover. For dei eldste borna er det klubb på Sylte bedehus. Det er bibelgruppe i funksjon på begge sider av fjorden. Elles har misjonen barneforeiningar på Eide bedehus og på Sylte. Misjonen har og tre foreiningar for vaksne. Det er gode tilhøve mellom organisasjonane og kyrkja.

Dei kyrkjeleg tilsette i prestegjeldet er: kyrkjeverje i 100% stilling, kyrkjelydssekretær i 50%, organist i 40% og kyrkjetenar/kyrkjegaardsarbeidar i 100% stilling. Klokkartenesta

vert løyst ved bruk av friviljuge medarbeidarar i gudstenestene. Tilhøva ligg godt til rette for å vidareutvikle team- og stabsfellesskapet. Slik sett vil den nye soknepresten ha god støtte i tenesta. Det er etablert kyrkjekontor på rådhuset i Valldal med felles kontorløysing for både soknepresten og soknerådet sine tilsette.

Dei andre sokna i arbeidsområdet har til saman ca 6020 medlemmer. I høve til Sylte er Skodje lengst unna med ein avstand på ca. 55 km. Prostesetet ligg på Sjøholt i Ørskog sokn. Kyrkjeverjene i prostiet har innleia samarbeid på det administrative område. M.a. er det felles dataløysing for sokna i prostiet.

Målforma er nynorsk i administrasjon, skule og kyrkje. Søkjarar må opplyse om dei kan nytte begge målformer.

Tenestebustaden frå ca. 1925 er fondseigd og ligg i kommunesentret Valldal. Her er det kort veg til alle administrative kontor for kommunen og til skule, barnehage, forretningar m.m. Eigedomen er på ca. 1000 m2. Hagen utgjer ca. 700 m2. Huset har 144 m2 grunnflate i to fulle etasjar og full kjellar. Buarealet er ca. 260 m2. I fyrste etasje er det vindfang, hall, kjøkken, spisestove/daglegstove, storstove, vaskerom, dusj/wc og eit rom som kan brukast som kontor/gjesterom. Utanfor stova er det ein glasveranda og ei terrasse på 18 m2. I andre etasje er det fire soverom, loftstove, bad og bu. Huset har fin utsikt over Norddalsfjorden. Huset er komplett renovert i tidsrommet 2000 og 2002. Til bustaden høyrer det med eit lite uthus med enkel garasje.

Mellom ana med kyrkjelydsbygging som ei prioritert oppgåve søker vi etter ein prest med evne til å samarbeide, inspirere og vere ein åndeleg leiari. God kontakt og kommunikasjon med alle aldersgrupper er viktig hos oss. Erfaring frå arbeid mellom born og ungdom er ein fordel.

Møre bispedøme har etablert tilbod om arbeidsvegleiing (ABV). Utdanna vegleiarar vert oppmoda til å søkje. Då det er få kvinnelege prestar i bispedømet, vert også kvinner særskilt oppmoda til å søkje.

Stillinga vert løna etter hovudtariffavtalen i staten, stillingskode 0930 Sokneprest, løns-

trinn 51-63. Innskot i Statens Pensjonskasse. Godtgjersler og tilskot etter dei vilkår som til kvar tid er fastsette. Den som vert tilsett, må rette seg etter a) endringar i lover, tariff-avtalar, særavtalar, reglement m.v., her også spørsmål om tenesteordning, beredskapsordning, tenestebustad og husleige, og b) avgjerder som kan ha verknad på gjeremåla i tenesta.

Nærare opplysningar kan ein få hos prosten i Austre Sunnmøre, tlf. 70 27 04 99 eller Norddal kyrkjekontor, tlf. 70 25 88 95. For meir utførelg informasjon om Norddal kommune, sjå www.norddal.kommune.no. Informasjon om dei andre kommunane i samarbeidsområdet ligg på www.stordal.kommune.no; www.orskog.kommune.no og www.skodje.kommune.no.

Søknad med CV, referansar og rettkjende kopiar av vitnemål og attestar må vere komne til Møre bispedømmeråd, Julsundvegen 13, 6412 Molde, *innan 24.04.2006*.

Nidaros bispedømme

Kapellan i Orkdal prosti med Frøya sokn som tjenestested.

Der er ledig stilling som kapellan med Orkdal prosti som tjenestedistrikt og Frøya sokn som tjenestested.

Frøya sokn er sammenfallende med Frøya kommune, som er et øysamfunn vest for Trondheim. Det er ca. 4 100 innbyggere i kommunen/soknet hvorav ca 3 800 er medlemmer i Den norske kirke.

Det tar ca. 2 timer med bil til prostisete Orkdal og 2,5 time med bil til Trondheim. Det er fergefri forbindelse med tunneler. Frøya-samfunnet er et samfunn under utvikling og utbygging.

Soknet har 5 kirkebygg og leier ett i tillegg. Sletta og Hallaren kirker ligger på fast-Frøya. De er 15 og 125 år gamle. Her er også Titran kapell. I Øyrekken ligger Froan, Mausund og

Sula kapeller. Til disse er det ferge- og båtforbindelse.

Menigheten betjenes av sokneprest og kapellan. Soknepresten sitter i Frøya menighetsråd. I Orkdal prosti er det i tillegg til prosten og prostiprest 12 menighetsprestestillinger.

I soknet er det ansatt 5 kirketjenere i mindre stillinger, kirkeverge og organist i 100 % stillinger, diakoniarbeider i 50% og en kontorstilling i 25 %.

Statistikk 2005: 42 dåp, 8 vielser og 47 begravelser. Det er 112 forordnede gudstjenester i soknet.

Prestene har sine kontorer i rådhuset i kontorfellesskap med kirkeverge, diakoniarbeider og organist. I tilknytning til kontorene er det et større fellesrom til møter, konfirmantgrupper m.v.

Konfirmantundervisningen foregår på kirkekontoret for Fast-Frøya og i kapellene for Øyrekken. I 2006 er det 50 konfirmanter i soknet.

I soknet er det søndagsskoler og musikklag. Diakoniarbeideren jobber også aktivt med barne- og ungdomsdiakoni. Menigheten har søkt midler til trosopplæringsprosjekt. Det er også et etablert samarbeid med skolene og barnehagene. På Frøya er det en pinsemenighet. Denne menigheten har vi samarbeid med, bl.a. på Bibeldagen. Sang- og musikkliiv har gode tradisjoner på Frøya. Det er bl.a. et et aktivt blandet kor, som har en del konserter i kirken. Det er også et aktivt janitsjarorkester. Det er kommunal musikk- og kulturskole og idrettslagene er aktive. Vi har idrettshall og kulturhus.

Den største utfordringen for menigheten er barne- og ungdomsarbeidet. Dette er søkt styrket gjennom søknad om prosjektmidler til trosopplæring. Den ny kapellanen må gjerne være aktiv i styrking av dette arbeidet.

Når det gjelder utbyggingen av skoler, barnehager, helse- og sosialtjeneste og forholdene i lokalsamfunnet/kommunen for øvrig, vises til bl.a. kommunens hjemmeside www.froya.kommune.no. Ellers vises også til bispedømmets hjemmeside www.kirken.no/nidaros.

Nidaros bispedømme arbeider etter en strategisk plan som er gitt overskriften:

"Kirken i Nidaros - sammen underveis". Bispedømmet har godt utbygde personaltiltak, herunder arbeidsveiledning og kollegastøtteordning for nytilsatte. Bispedømmet er IA-virksomhet og vårt mål er å få en balansert alders- og kjønns sammensetning i sokn/prosti samt legge til rette for mennesker med redusert funksjonsevne.

Med stillingen følger det statlig bolig med boplikt. Boligen er fra 1957 og ligger 9 km fra kontor og 1 km fra Sletta kirke. Den er på 3 plan: 1 soverom, dusj/WC, vaskerom og kjølerboder i sokkeetasje. 2 stuer (15 og 27 kv.m), sommer stue, arbeidsrom og kjøkken i 1. etasje. 3 soverom, bad og WC i 2. etasje. Det er en garasje/bod i huset og en stor frittstående garasje.

Målformen er bokmål. Søkere må opplyse om de behersker begge målformer.

Tilsetning skjer på de vilkår som til en hver tid gjelder og den som tilsettes må rette seg etter følgende:

- a) Endringer i lover, tariffavtaler, reglement m.v., herunder spørsmål vedrørende tjenesteordning, beredskapsordning, tjenestebolig og husleie.
- b) Avgjørelser som kan influere på tjenestens gjøremål og bosted, herunder at også soknene på Hitra blir tjenestested.

Vi søker etter en prest som kan fylle stillingen i henhold til tjenesteordningen, de oppgaver og utfordringer som er beskrevet foran og som:

- gjerne har særskilt kompetanse i forhold til barne- og ungdomsarbeide
- evner å bidra til gode samarbeidsforhold, trivsel, engasjement og er kontaktskapende
- evner å jobbe selvstendig og samtidig i fellesskap med kolleger.

Stillingen er plassert i kode 0922 og lønnes i ltr. 44-59. Pensjonsinnskudd. Skyssgodtgjøring. Opplysninger om stillingen fås ved henvendelse til Nidaros bispedømmeråd, tlf.: 73 53 91 00 eller prosten i Orkdal, tlf: 72 47 97 50.

Søknad med CV, attester og referanser sendes til Nidaros bispedømmeråd, Erkebispegården, 7013 Trondheim innen 5. mai 2006. Attester vil ikke bli returnert.

Nidaros bispedømme

Sokneprest i Orkdal prosti med soknene Hemne, Heim, Vinje og Snillfjord som tjenestested.

Det er ledig stilling som sokneprest med Orkdal prosti som tjenestedistrikt og soknene Hemne, Vinje, Heim og Snillfjord som tjenestested.

Soknene tilsvare Hemne og Snillfjord kommune som har ca.5500 innbyggere fordelt slik: Hemne 3240, Heim 550, Vinje 550 og Snillfjord 1100.

Soknepresten har nå sete i Heim og Hemne menighetsråd og Hemne kirkelige fellesråd.

I soknet er det følgende kirker: Hemne kirke i tre fra 1817, Heim kirke i tre fra 1884, Vinje kirke fra 1820 i tre og Snillfjord kirke i tre fra 1899.

Menighetene betjenes av sokneprest og kapellan og for tiden seniorprest i 60 % stilling. Kapellanden deltar i gudstjenesteturnus og har særlig ansvar for Snillfjord sokn og Vinje sokn. Har tjenesteuke også i Hemne og Heim. Seniorpresten deltar i gudstjenesteturnus, har tjenesteuke og har særlig ansvar for prestetjenesta ved Hemne helsesenter og besøkstjeneste. Soknepresten vil i tillegg til gudstjenesteturnus få særlig ansvar for konfirmantarbeidet og barne- og ungdomsarbeidet ellers.

I hele prostiet er det i tillegg til prosten og prostiprest 13 menighetspreststillinger.

Kontorsted er menighetskontoret på Kyrksæterøra der prestene har kontor fellesskap med kirkeverge i 80 % stilling og organist i 80 % stilling. I fellesrådsområdet er det også stillinger for en kirketjener i 90 % og flere småstillinger for klokkere og kirketjenere.

Hemne kommune har fint turterreng med fjorder, fiskevann og skimuligheter. Kommunesentret Kyrksæterøra ligger 1,5 time fra Trondheim. 1 time til regionsentret Orkanger og Orkdal sjukehus. 0,5 time til Tjeldbergodden industriområde.

Nær 100 % oppslutning om konfirmasjonsopplegget. Årsstatistikken for 2005:

Hemne 36 døpte, 7 vigslar, 26 gravferder og 55 konfirmanter. Ca. 40 gudstjenester. Heim: Ingen døpte, ingen vigde, 3 gravferder. Ca. 15 gudstjenester. Vinje: 10 døpte, ingen

vigde, 4 gravferder. Ca. 15 gudstjenester.

De største utfordringene for menigheten er innenfor barne- og ungdomsarbeid.

Gode samarbeidsforhold med Misjons-sambandet, Normisjon og misjonsselskapet har en del virksomhet i menigheten. Det er videregående skole på Kyrksæterøra.

Når det gjelder utbyggingen av skoler, barnehager, helse- og sosialtjeneste og forholdene i lokalsamfunnet/kommunen for øvrig, vises til blant annet kommunens hjemmeside: www.hemne.kommune.no og bispedømmets hjemmeside: www.kirken.no/nidaros

Nidaros bispedømme arbeider etter en strategisk plan som er gitt overskriften: "Kirken i Nidaros - sammen underveis". Bispedømmet har godt utbygde personaltiltak, herunder arbeidsveiledning og kollegastøtteordning for nytilsatte. Bispedømmet er IA-virksomhet og vårt mål er å få en balansert alders- og kjønns-sammensetning i sokn/prosti samt legge til rette for mennesker med redusert funksjons-evne.

Med stillingen følger det fondseidbolig med boplikt. Boligen er bygd i 1983 med to etasjer. I sokkelen er det gjesterom og et ekstra rom, bad, baderom med dusj og WC, kjølerom og kjellerboder, samt stor enkel garasje. 1. etasje har stor stue, 4 soverom, vaskerom, bad og rom for WC. Loftstue. Gangavstand til Hemne kirke, kontor, butikker, skoler, barnehage m.m.

Målformen i soknene er bokmål og søkerne må opplyse om de behersker begge målformer.

Tilsetting skjer på de vilkår som til enhver tid gjelder og den som tilsettes må rette seg etter følgende:

- a) endringer i lover, tariffavtaler, reglement m.v. herunder spørsmål vedrørende tjenesteordning, beredskapsordning, tjenestebolig og husleie.
- b) avgjørelser som kan influere på tjenestens gjøremål og bosted.

Vi søker etter en prest som kan fylle stillingen i henhold til tjenesteordningen og de oppgaver og utfordringer som er beskrevet foran og som:

- evner å bidra til gode samarbeidsforhold, trivsel, engasjement og er kontaktskapende

- evner til å jobbe selvstendig og samtidig i fellesskap med kolleger.

Stillingen er plassert i kode 0930 og lønnes i ltr. 51-63. Pensjonsinnskudd. Skyssgodtgjøring. Opplysninger om stillingen fås ved henvendelse til Nidaros bispedømmeråd, tlf. 73 53 91 00 eller prosten i Orkdal tlf. 72 47 97 50.

Søknad med CV, attester og referanser sendes Nidaros bispedømmeråd, Erkebispegården, 7013 Trondheim innen 5. mai 2006. Attester vil ikke bli returnert.

Til abonnentene

Redaksjonen og forlaget får fra tid til annen tilbakemeldinger om at bladet ikke kommer frem til abonnentene i rett tid. Vi vil gjerne prøve å kartlegge dette problemet med tanke på å ta det opp med distributøren.

Vi ber derfor abonnenter som ikke mottar bladet i rett tid, om å melde tilbake til oss hvilke nummer som er blitt forsinket, og hvor stor forsinkelsen er.

Tilbakemeldingene bes sendt til redaksjon.lk@lutherforlag.no.

Med vennlig hilsen redaksjonssekretæren

Vil du være med og hedre BISKOP ODD BONDEVIK

- ved å være med på *Tabula Gratulatoria*?

I anledning hans 65-årsdag i sommer samarbeider Møre bispedømmeråd og Verbum forlag om å gi ut en bok der Bondeviks egen stemme får lyde. Boka innledes med et nyskrevet kapittel der han reflekterer over hvilken betydning tiden som Japan-misjonær har hatt for hans liv og tenkning. Vi har ellers gjort et utvalg av foredrag og artikler som Bondevik selv har holdt eller skrevet i løpet av de siste årene. Innholdet er variert, velskrevet og viktig - preget av erfaring og grundig refleksjon fra en avholdt leder innen kirke og misjon i Norge.

Boken vil bli utstyrt med en gratulasjonsliste som vi inviterer deg til å føre ditt navn på. Alle som tegner seg får boka tilsendt straks den gis ut. Boka vil være i salg i juni, ordinær pris kr 295.

Bruk slippen nedenfor og send til Møre bispedømmeråd, Julsundvegen 13, 6412 Molde eller på faks 71 25 06 71.

Du kan også sende melding til moere.bdr@kirken.no eller ringe 71 25 06 70. **Må være bispedømmerådet i hende innen fredag 21. april.**

Ja, jeg/vi ønsker å bli med i *Tabula Gratulatoria* i biskop Odd Bondeviks jubileumbok og får boka tilsendt for kr 250 + porto.

Navn

Adresse

.....

Returadresse:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av praktikumsrektor Halvor Nordhaug, rektor Vidar L. Haanes, prost Jan Otto Myrseth og kapellan Sunniva Gylver. «Fra bokfronten» redigeres av kapellan Morten Erik Stensberg. *e-post: tangenmenighet@senswave.com*

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO
Red. sekr.: Eyolf Berg
Tlf. 91 17 65 37
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk, og kan sendes til ovenstående e-post adresse.

ABONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/Björg Gjelsvik,
Bok & Media AS, Grensen 3, 0159 OSLO.
Tlf. 22 00 87 70. Fax. 22 00 87 71.
e-post: bjorg.gjelsvik@bokogmedia.no

Pris kr. 490,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 550,- pr. år.
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 6 annonsemøduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 375,- +moms
2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 615,- +moms
3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 1090,- +moms
4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 1090,- +moms
5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 1700,- +moms
6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 1940,- +moms

ISSN 0332-5431

